

Dals-Eds kommuns årsredovisning 2007

Innehållsförteckning

Kommunstyrelsens ordförande.....	3
Kommunens utveckling.....	5
Ekonomisk översikt.....	9
Personal- och hälsobokslut	13
Kommunens arbetsmiljö-och hälsoarbete	17
Framtidsanalys och omvärldsbeskrivning.....	18
Kommunens övergripande mål.....	20
Driftredovisning	23
Investeringsredovisning.....	23
Resultaträkning	24
Kassaflödesanalys	25
Balansräkning.....	26
Noter.....	27
Vatten- och avloppsverksamhet	30
Resultaträkning.....	30
Balansräkning	30
Noter	31
Redovisningsmodell	32
Utsikten expanderar	34
Kommunfullmäktige/Valnämnd	36
Kommunstyrelsen.....	37
Fokusnämnden.....	45
Service­nämnden	54
Socialnämnden.....	59
Dals-Eds kommuns organisation.....	66
Tre år i sammandrag	67
Revisionsberättelse	68

Kommunstyrelsens ordförande

Nu har det åter blivit dags att summera ihop ett verksamhetsår i Dals-Eds kommun. Till skillnad mot i fjol handlar det nu om att samla ihop intrycken från ett år där jag själv varit kommunstyrelsens ordförande.

Sammanfattningsvis skulle man om 2007 kunna säga:
Ett spännande och innehållsrikt år där det mesta har gått i rätt riktning!

Om vi börjar med den kommunala ekonomin kan vi konstatera att vi även detta år klarat av våra målsättningar och väl det. Det samlade resultatet ger ett överskott på 4,4 miljoner, vilket är 2,4 miljoner bättre än budget. Våra nämnder och styrelser har skött sina uppgifter på ett mycket bra sätt och förtjänar både beröm och uppskattning.

Tack vare detta resultat har vi även 2007 kunnat beta av en del av den pensionsskuld vi har framför oss. Kort sagt kan man säga att vi nu står bättre rustade inför framtiden.

Årets stora glädjeämne är utvecklingen på arbetsmarknaden. Vi tyckte att vi hade satt upp en mycket tuff målsättning där den totala arbetslösheten skulle ner till 7 procent. Resultatet blev något helt annat! Vi kan nu konstatera att den totala arbetslösheten vid årsskiftet låg på 4,8 procent och att den öppna arbetslösheten var nere på 3,1 procent. Vi har i och med detta kommit betydligt närmare genomsnittet på läns- och riksnivå.

Orsakerna till denna utveckling är naturligtvis flera, bl.a. den förbättrade konjunkturen och den förändrade arbetsmarknadspolitiken. En annan viktig faktor är den inriktning vår arbetsmarknadsenhet har haft med åtgärder riktade mot den norska arbetsmarknaden.

Under året har vi från kommunledningens sida prioriterat kontakterna med vårt lokala näringsliv. Vi har varit på turné och besökt ett stort antal företag. Det har varit mycket uppskattat och leder till både större förståelse och förtroende för varandra. Signalerna från företagen har varit genomgående positiva och man är optimistisk inför framtiden. Flera företag har genomfört nyanställningar och andra planerar för det. I detta sammanhang måste man nämna SYKES som gjort stora nyrekryteringar av personal och nu växt ut till att vara den största privata arbetsgivaren i kommunen.

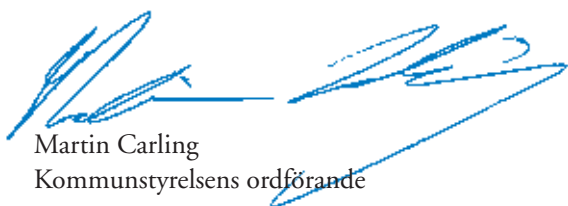
Den förbättrade situationen på arbetsmarknaden med mycket nyrekryteringar har skapat en stor efterfrågan på bostäder. Under 2007 var efterfrågan och tillgång på bostäder i stort sett i balans, men vi har nu gått in i ett läge där det råder brist.

Detta är naturligtvis en fråga som måste lösas och inom kommunen är det en högprioriterad fråga. Min förhoppning är att vi tillsammans med andra parter ska finna kreativa lösningar.

Ett problem är dock vår befolkningsutveckling. Trots att så mycket går bra tappar vi befolkning. 2007 blev vi 65 färre invånare i Dals-Eds kommun.

För kommunens långsiktiga överlevnad och för att vi ska kunna säkerställa välfärden behöver vi vända den utvecklingen. Men jag är optimistisk! Med den utveckling vi är inne i och det intresse omvärlden visar för Dals-Eds kommun kommer vi att fixa det. Tillsammans med näringslivet, föreningslivet och alla enskilda kan vi göra Dals-Ed till en fortsatt attraktiv kommun att leva och arbeta i.

Till sist vill jag framföra ett jättestort tack till all personal och alla förtroendevalda för ett väl utfört arbete under 2007.

Martin Carling
Kommunstyrelsens ordförande

Kommunens utveckling

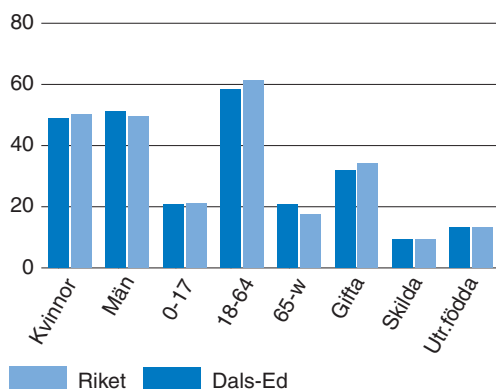
Folkmängd Dals-Ed 31 december

Ålder	2005	2006	2007
0-4	254	264	260
5-9	243	234	231
10-14	313	300	283
15-19	352	372	368
20-24	256	250	250
25-44	1 132	1 130	1 094
45-64	1 370	1 358	1 346
65-	971	992	1 003
Summa	4 891	4 900	4 835

Kön	2005	2006	2007
Män	2 510	2 513	2 477
Kvinnor	2 381	2 387	2 358
Summa	4 891	4 900	4 835

Församling	2005	2006	2007
Håbol	272	254	259
Nössemark	235	224	218
Dals-Ed	3536	3565	3 540
Töftedal	240	244	224
Gesäter	139	138	133
Rölönda	469	475	461
Summa	4 891	4 900	4 835

Befolkningsstruktur (procent)

Befolkning

Kommunen har en negativ befolkningsutveckling.

Befolkningsminskningen är som regel störst under hösten, då många ungdomar flyttar för högskolestudier. Antalet Dals-Edsbor minskade med 65 personer till 4 835 invånare. Under året flyttade 209 personer in till kommunen och 255 flyttade ut. Det innebär att kommunen hade ett flyttningsunderskott på 46 personer.

Under 2007 föddes 51 barn. Antalet avlidna invånare uppgick till 70 personer.

Födelseunderskottet blev 19 personer.

Åldersstruktur

Av Dals-Eds befolkning återfinns 21 procent i åldern 0-17 år, motsvarande siffra för riket är också 21 procent. I åldrarna 18-64 finns drygt 58 procent av Dals-Edsborna medan 61 procent av rikets invånare tillhör den gruppen.

Nästan 21 procent av kommunens invånare är 65 år eller äldre och för riket noteras motsvarande åldersgrupp till drygt 17 procent.

Vid en jämförelse med riksgenomsnitt har Dals-Eds kommun fler äldre, men också färre i yrkesverksam ålder.

Näringsliv

Kommunens näringsliv har en positiv utveckling. Flera av företagen i kommunen nyanställde under året och tendensen verkar hålla i sig.

Callcenterföretaget SYKES har nyligen kraftigt utökat sin personalstyrka och i början av mars 2008 är de över 240 anställda. Under våren räknar man med en fortsatt nyanställning.

Kommunen hävdar sig fortsatt mycket bra i Svenskt Näringslivs ranking av det lokala företagsklimatet och belägger plats 52. Omräknat med hänsyn till kommunernas förutsättningar är Dals-Ed fjärde bästa kommun i landet.

Den svenska besöksnäringen (turismen) är viktigare än någonsin och omsätter över 200 miljarder kronor årligen i Sverige. Enligt Svensk Handels ranking av turismen i Sverige 2006 hamnar Dals-Ed på plats 37, en förbättring med sju placeringar på ett år.

Arbetslöshet

Arbetslösheten minskade kraftigt under 2007.

Den öppna arbetslösheten är nere på 3 procent och inklusive personer i åtgärder var arbetslösheten vid slutet av 2007 4,8 procent.

Kommunens mål att senast under 2007 få ned arbetslösheten (inklusive personer i åtgärder) till högst 7 procent uppnåddes.

En förbättrad konjunktur och inriktning av arbetsmarknadsåtgärder mot Norge bidrog starkt till den positiva utvecklingen.

Boende samt bygg – och planverksamhet

Bostadsmarknaden börjar bli ansträngd. Det kommunala bostadsbolaget har nästan alla lägenheter uthyrd. Vakansgraden uppgick vid årets slut till 1,5 procent.

Genom pågående expansion vid SYKES blir bostadsbehovet än större. Diskussioner pågår om hur det ökade bostadsbehovet ska mötas.

Flera egnahem och fritidshus byggdes under året. Kommunen beslutade att sälja ut ett antal äldre bostadstomter till rabatterat pris. Planverksamheten var intensiv med en fördubbling av pågående planarbeten. Bygglöven ökade under året med nästan 50 procent.

En fördjupning av översiktsplan gjordes för att underlätta för en etablering av vindkraftpark på Töftedalsfjället. Ett arbete med detaljplan för Södra Hökedalen pågår kring förutsättningarna för att anlägga en stor turistanläggning.

För Nössemark arbetas med detaljplan för bostadsbyggande.

Kommunikationer, infrastruktur och miljö

Kommunens miljöförvaltning överfördes till en gemensam miljönämnd för Dalsland.

Miljönämnden påbörjade sin verksamhet den 1 januari 2007. Kansliet inryms i kommunhuset i Ed. Bredbandsutbyggnaden täcker numera över 90 procent av kommunens yta. Under året har även Böle och Rävmarken försetts med bredband.

Expresslinjerna hade en fortsatt positiv resandeutveckling. Gymnasiependlingen till Uddevalla är omfattande.

Linje 775 Ed–Åmål visade en god utveckling. 2008 ökar arbetspendlingen då främst SYKES nyanställer.

NSB rapporterar om en god utveckling på linjen Oslo–Göteborg.

På uppdrag av Västra Götalandsregionen genomförde Västtrafik en utredning; Regionaltågstrafik mellan Dalsland och Norge. Den ska visa möjligheten med pendeltrafik mellan Trollhättan/Vänersborg och Östfold. Förhoppningsvis leder utredningen till provtrafik med start 2010–2011.

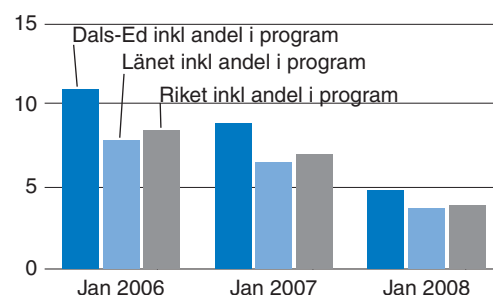
Under året genomfördes den första etappen av ombyggnaden av Nössemarksvägen. Arbetet flöt bra genom en dialog med berörda parter: företag, fastighetsägare och kommun. Under bygget stängdes vägen av helt vid tre tillfällen.

Processen för att lösa finansieringen för resterande del av vägen pågick. Ett möte mellan regionen, Moelven, Vägverket och kommunen planeras till början av 2008.

Till följd av det stora vägraset i Munkedal i december 2006 fick E6 mellan Oslo och Göteborg läggas om. Några månader in på 2007 gick således E6 intill Ed.

Total arbetslöshet

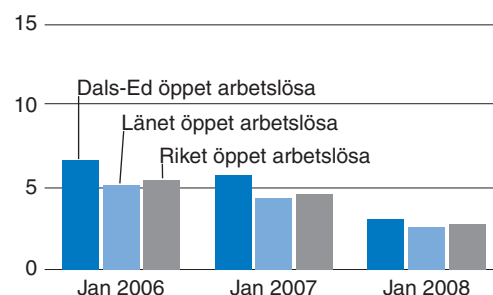
(procent)

Från och med 2008 gäller mätningen andel av befolkningen 16–64 år. Relation till riket och län kan dock ge indikation på utvecklingen.

Öppen arbetslöshet

(procent)

Fritid och kultur

I början av året fattades beslut om att flytta bowlinghallen till Jordbrons företagshotell.

I samband med det utökas antalet banor från fyra till åtta. Anläggningen kompletteras med discoanläggning och matservering. Den nya anläggningen beräknas kunna tas i bruk under hösten 2008.

Eds rittarklubb planerar för att bygga paddock och ridhus med mera. Klubben söker bidrag på flera håll och ansökan har även inlämnats till Boverket. Om Boverket beviljar medel förutsätts även kommunen bidra. Kommunen beviljade bidrag med totalt 0,6 mkr och finansieringen är genomförd. Det motsvarar Boverkets krav.

Ungdomsgården fick bedriva sin verksamhet i provisoriska lokaler en tid.

Frågan om placering av ungdomsgården är under utredning

En biblioteksplan är under utarbetande och beslut förväntas under våren 2008.

Skola och barnomsorg

Barnomsorgsbehovet har ökat i takt med utvecklingen inom näringslivet och den minskande arbetslösheten. Ändrade regler för föräldraledighet med mera leder också till ökad press på verksamheten. För att kunna möta det ökade behovet tilldelades fokusnämnden ökade anslag och en ny förskola inrymdes i före detta kyrkans gård på Stallbacken. Vid årets slut fanns här 31 barn.

Grundskolans verksamhet anpassades till minskat elevunderlag. Under hösten startade en resursskola vid Linden.

Utsiktens gymnasieskola är under kraftig expansion. Sär gymnasium med BOS- och GSI-programmet byggs ut.

Beslut fattades om utbyggnad av Utsikten för 17 mkr för att utveckla skolan.

SYKES är under kraftig expansion.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen bedrevs under året inom ramen för uppställda mål.

Antalet äldre över 80 år ser enligt befolkningsprognosen ut att minska. Det medför enligt kommunens resursfördelningssystem att anslagen till verksamheten krymper framöver.

För ombyggnad av Edsgårdets serviceboende finns ett anslag på 3 mkr. En arbetsgrupp arbetar med frågan. Socialnämnden erhöll stimulansmedel med inriktning mot socialt innehåll och kost, vilket resulterade i projektanställning av måltidsvärdinnor.

Ett nytt system för verksamhetsuppföljning, Kostnad Per Brukare (KPB), togs i bruk och utveckling fortgår.

Koncern

Koncernen Dals-Eds kommun består av kommunen samt ett helägt bostadsbolag, Edshus AB.

Edshus bygger och förvaltar bostäder och lokaler i Dals-Eds kommun. De flesta ligger i centrala Ed. Antalet förvaltade lägenheter uppgår till 482 stycken. Därutöver förvaltas 12 lokaler. Totalt förvaltad yta är 36 250 kvm. Bolaget sysselsätter fyra personer. Andelen tomma lägenheter har minskat från 4 procent 2006 till 1,5 procent vid utgången av 2007.

Årets resultat redovisas till -0,5 mkr (2005 +0,4 mkr, varav 0,3 mkr utgjorde realisationsvinster till följd av fastighetsförsäljningar).

Under året övertogs fastighetsskötare och städpersonal av kommunen som ett led i samordnad fastighetsförvaltning. Totalt berördes fyra personer.

Kommunstyrelsen utanför kommunhuset den 16 april 2008.

Från vänster: Gösta Schagerholm, Patrik Högfeldt, Stig Edman, Martin Carling (ordf.), Per-Erik Norlin (vice ordf.), Folke Jonsson, Ingemar Bäckman, Anders Johannesson, Jan-Gunnar Eliasson.

Ekonomisk översikt

Året resultat

Kommunens resultat för 2007 är +4,4 mkr, vilket är 2,4 mkr bättre än budgeterat.

I årets resultat ingår nedskrivningar med 4,6 mkr samt återföring av medel för partiell inlösen av pensioner med 2,9 mkr.

Det totala överskottet i förhållande till budget uppkom genom att nämnder och styrelser hade ett budgetöverskott med 0,2 mkr medan finansförvaltningen redovisar överskott med 2,2 mkr.

Avstämning av balanskrav

Enligt KL 8 kap 5 § ska från och med 2000 det så kallade balanskravet tillämpas. Det innebär att kommunens intäkter måste överstiga kostnaderna.

Grundregeln är att ett negativt resultat ska regleras under de kommande tre åren efter det att det negativa resultatet uppkom. Om det uppkommer ett negativt resultat ska fullmäktige anta en särskild åtgärdsplan över hur återställandet ska ske. Om det finns synnerliga skäl kan kommunfullmäktige besluta att sådan reglering inte ska göras.

Resultatet för 2007 medför inget balanskravsproblem för kommunen.

Avstämning av balanskrav

(mkr)	Resultat enligt resultaträkningen	Justerings- poster	Balanskravs- resultat
2005	3,8	1,9	5,7
2006	5,9	8,9	14,8
2007	4,4	1,7	6,1

Det positiva resultatet mot budget på 2,4 mkr fördelas enligt följande:

Nämnd/styrelse	(mkr)
Kommunfullmäktige	1,1
Kommunstyrelsen	1,0
Fokusnämnden	-0,2
Servicenämnden	0,2
Socialnämnden	0,3
Valnämnden	0,0

Nettokostnader, skatteintäkter och finansnetto

Nettokostnadernas andel av skatteintäkterna visar hur stor del av skatteintäkterna som tas i anspråk av den löpande verksamheten.

Under 2007 tog verksamheterna i anspråk 96,5 procent av kommunens skatteintäkter och generella bidrag jämfört med 95,6 procent för 2006. Verksamhetens nettokostnader ökade med 4 procent eller med 8,1 mkr, medan skatteintäkter och generella bidrag ökade med 3 procent eller 6,4 mkr

Skatteintäkterna beror på löne- och sysselsättningsutvecklingen i hela landet. Statsbidragssystemet utjämnar det mesta av skillnaderna mellan kommunerna. Det gör att den egna skattekraften inte har en avgörande betydelse för kommunernas skatteintäkter. Från och med 2005 finns ett nytt system för inkomstutjämning som garanterar alla kommuner 115 procent av medelskattekraften i landet.

De kommuner som inte når upp till nivån (däribland Dals-Ed med ett skatteunderlag som motsvarar 83 procent av medelskattekraften) erhåller inkomstutjämningsbidrag. En utjämning finns även för kommunernas kostnadsstruktur.

Kommunens skatteintäkter och generella bidrag uppgick år 2007 till 220,6 mkr, vilket är 1,5 mkr högre än budgeterat. Avvikelsen beror på en preliminär positiv slutavräkning för 2007.

Kommunens finansnetto, det vill säga skillnaden mellan finansiella intäkter och finansiella kostnader, var -3,4 mkr, vilket var 0,7 mkr bättre än budget. De finansiella intäkterna uppgick till 1,3 mkr och består i huvudsak av ränteintäkter på likvida medel. De finansiella kostnaderna består till övervägande delen av ränta på kommunens lån. De finansiella kostnaderna uppgick till 4,7 mkr.

Eget kapital och soliditet

Kommunens egna kapital ökade med 4,4 mkr och uppgick vid årets slut till 121,6 mkr.

Soliditeten, det vill säga eget kapital i förhållande till totala tillgångar, är ett mått på kommunens långsiktiga ekonomiska styrka. Lagen om kommunal redovisning innebär att kommunerna rekommenderas att redovisa pensionsförpliktelser enligt den "blandade modellen". Det medför att endast pensionsförpliktelser intjänade från och med 1998 ska redovisas som en avsättning i balansräkningen. Pensionsförmåner intjänade före 1998 ska inte tas upp som skuld i balansräkningen utan i stället redovisas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Soliditeten ökade från 39 procent till 40 procent.

Rörelsekapitalet är lika med skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder.

Rörelsekapitalet redovisas till -6,9 mkr och har förbättrats med 1,7 mkr.

Likviditet

De likvida medlen, det vill säga tillgodohavanden i kassa och bank, uppgick vid bokslutstillfället till 36,9 mkr, vilket är en minskning med 2,9 mkr sedan 2006.

Investeringar

Årets bruttoinvesteringar uppgick till 15,4 mkr. Ersättningar och bidrag erhöles med 0,3 mkr.

Bland större investeringar kan nämnas:

Filter vattenverket	1,3 mkr
Ombyggnad kök Snörrumskolan	1,2 mkr
Snörrumskolan lekplats	0,9 mkr
Tillbyggnad industrifastighet SBAB	1,1 mkr
Ombyggnad tak/fasad Jordbrons företagshotell	1,7 mkr
Gata Torps industriområde	0,7 mkr
Fiberkabel till utvecklingscentrum m fl	0,6 mkr

Långfristiga skulder

Kommunens långfristiga skulder uppgick vid årets slut till 118,2 mkr. Ingen nyupplåning skedde under året och amorteringar har gjorts med 1,6 mkr.

Avsättningar

Från och med 1998 redovisas pensionsåtaganden enligt den så kallade blandade modellen. Den innebär att pension intjänad från och med 1998 redovisas som avsättning i balansräkningen. I bokslutet för 2007 redovisas efterlevandepensioner och pensioner som avser lönedelar över 7,5 basbelopp som avsättning i balansräkningen. Årets förändring uppgår till 2,5 mkr och beror i huvudsak på en ökad avsättning för kompletterande ålderspension. Den del av pensionskulden som intjänats före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Vid årsskiftet uppgick skulden till 102,7 mkr, vilket är en ökning med 18,7 mkr från 2006.

Under 2007 antogs nya regler, RIPS07, för beräkning av pensionerna. I dem inarbetas nya antaganden om livslängd och diskonteringsränta. Det medförde en kraftig uppräknings av skulden.

Kommunen har under åren återlånat dessa medel som bland annat använts för investeringar.

Sedan några år tillbaka har kommunen antagit ett mål att minst 3 mkr per år (senast 2010) ska tas fram och användas för delfinansiering av de ökande pensionsbetalningarna i framtiden (pensionspuckeln). Under 2007 avsätts 1,5 mkr. I bokslutet 2006 genomfördes en partiell inlösen inklusive löneskatt med hela 7,5 mkr. Därutöver omfördes 2,9 mkr år 2007 från beräknad partiell inlösen till pensionsförvaltning.

En analys av pensionsåtagandet med förslag till pensionspolicy redovisas under våren 2008. I samband med det kan det bli aktuellt att se över pensionsmålet.

För återställning av Onsöns deponi finns en avsättning på 7 mkr.

Upphandlingen är klar och avtal tecknades. Under 2007 skedde ingen utbetalning.

Återställningen beräknas vara genomförd före utgången av år 2012.

Finansiella mål

Kommunens långsiktiga resultatmål ska vara minst 2 mkr, inklusive ökade anslag med 3 mkr till pensioner. Målet ska uppnås senast år 2010.

Detta motsvarar ett mål om att verksamhetens nettokostnader får uppgå till maximalt cirka 97 procent av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning.

Resultatet uppgick till 4,4 mkr och nettokostnadsandelen till 96,5 procent.

Kommunstyrelsen beslutade att avsätta 1,5 mkr av årets resultat till pensionsförvaltning.

Soliditeten ska långsiktigt minst uppgå till 50 procent. Under planperioden 2007–2009 ska soliditeten öka och överstiga 40 procent. I bokslut 2007 redovisas soliditeten till 40 procent.

Skatten ska vara oförändrad (23,79 kr) under 2007. Målet är att framgent sänka skattesatsen. Skattesatsen var oförändrad 23,79 kr och i budget 2008 genomfördes en skattesänkning med 15 öre.

Likviditeten ska uppgå till minst 5 mkr. Per den 31 december 2007 uppgår likviditeten till 37 mkr.

Upplåning ska undvikas. Inga nya lån togs under åren 2005–2007.

Personal- och hälsobokslut

Antal anställda

Kommunen hade 554 anställda vid årsskiftet (tillsvidareanställda och vikarier), varav 441 kvinnor och 113 män. Det motsvarar cirka 363 årsarbetare, fördelade på 277 kvinnor och 86 män.

Jämfört med 2006 är det en höjning med 33 anställda, motsvarande tolv årsarbetare.

Utbyggnaden av barnomsorgen och gymnasiesärskolans expansion ligger bakom siffrorna.

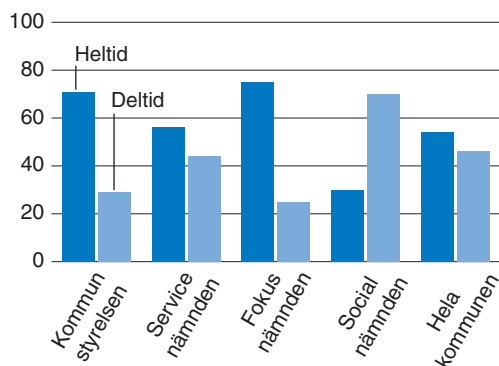
Serviceämnden övertog personal från Edshus AB som ett led i en samordnad fastighetsförvaltning. Kommunstyrelsen tog över bygg- och planverksamheten och miljöförvaltningen fördes över till Dalslands miljöämnd.

Årsarbetare och anställda 2007

	Årsarbetare			Anställda		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Kommunstyrelsen	30,7	12,8	18	48	23	25
Serviceämnden	47	25,3	21,7	71	45	26
Fokusämnden	158,9	117,2	41,7	212	160	52
Socialämnden	126,8	121,5	5,3	223	213	10
Hela kommunen	363,4	276,8	86,7	554	441	113
2007	363	277	87	554	441	113
2006	351	270	81	521	413	108
2005	356	275	80	524	420	104

Antal årsarbetare baseras på närvarotimmar

Fördelning heltid och deltid (procent)

Hel- och deltidsanställda

Totalt i kommunen arbetar 54 procent av de anställda heltid och 46 procent deltid¹ – ingen förändring gentemot år 2006. Av kvinnorna arbetar 46 procent heltid och 54 procent deltid. Av männen arbetar 87 procent heltid och 13 procent deltid. En majoritet av de deltidsanställda arbetar under socialämnden (70 procent). Flest heltidsanställda återfinns under fokusämnden (75 procent).

Fördelning heltid och deltid (%) 2007

Nämnd	År 2007		År 2006		År 2005	
	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid
Kommunstyrelsen	71	29	77	23	71	29
Serviceämnden	56	44	67	48	58	42
Fokusämnden	75	25	73	27	71	29
Socialämnden	30	70	31	69	32	68
Hela kommunen	54	46	54	46	53	47

¹ Med deltid menas en tjänstgöringsgrad på minst 40 procent.

Anställningsform, kön och nämnd (%) 2007

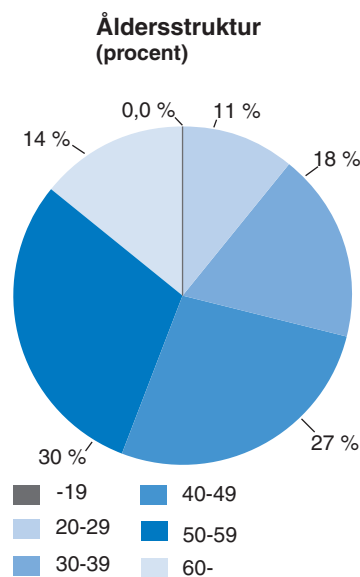
Nämnd	Män		Kvinnor	
	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid
Kommunstyrelsen	80	20	61	39
Service nämnden	100	0	31	69
Fokusnämnden	92	8	70	30
Socialnämnden	40	60	30	70
Hela kommunen	87	13	46	54

Ålders och könsfördelning

Av kommunens anställda är 79,6 procent kvinnor och 20,4 procent män – ingen förändring gentemot år 2006.

Medelåldern bland kommunens anställda är 46,3 år, varav medelåldern för kvinnorna är 46,2 år och för männen 46,5 år. Service nämnden har den högsta medelåldern med 53,2 år. Lägst medelålder återfinns inom socialnämnden med 44,2 år.

Två tredjedelar av kommunens anställda är i åldrarna 40–49 år samt 50–59 år. Enbart 11 procent av de anställda är 29 år eller yngre.

Åldersfördelning 2007

Nämnd	Ålder	Ålder	Ålder	Ålder	Ålder	Ålder
Antal (procent)	-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-
Kommunstyrelsen	0 (0 %)	5 (10 %)	5 (10 %)	17 (35 %)	12 (25 %)	9 (19 %)
Service nämnden	0 (0 %)	1 (1 %)	5 (7 %)	13 (18 %)	32 (44 %)	21 (29 %)
Fokusnämnden	1 (0 %)	25 (11 %)	59 (26 %)	56 (25 %)	57 (25 %)	26 (12 %)
Socialnämnden	0 (0 %)	30 (13 %)	34 (15 %)	71 (31 %)	69 (30 %)	27 (12 %)
Hela kommunen	1 (0 %)	61 (11 %)	103 (18 %)	157 (27 %)	170 (30 %)	83 (14 %)

Ålder totalt (procent)	-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-
2007	0 %	11 %	18 %	27 %	30 %	14 %
2006	0 %	8 %	19 %	27 %	31 %	14 %
2005	0 %	9 %	19 %	28 %	32 %	13 %

Sjukskrivningar

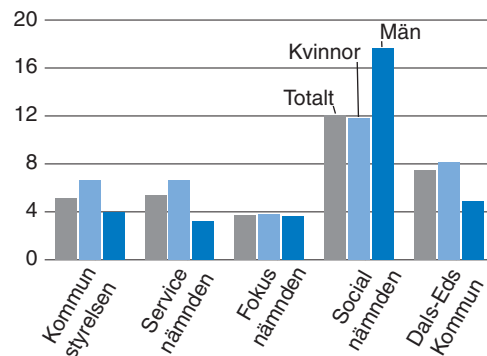
Antalet sjukdagar ökade totalt med 836 dagar. Långtidssjukfrånvaron² ökade med 914,4 dagar medan korttidssjukfrånvaron minskade med 78,3 dagar.

Den totala sjukfrånvaron³ i Dals-Eds kommun var 7,4 procent. Det är en ökning med 0,3 procent sedan 2006. Målet för år 2007 var att ohälsotalet skulle sänkas till 6,5 procent, vilket inte har lyckats. Sjukfrånvaron minskade dock inom kommunstyrelsen och fokusnämnden. Störst sjukfrånvaro hade socialnämnden med 12,1 procent.

Sjukfrånvaron är högst för kvinnorna, 8,1 procent. Motsvarande siffra för männen är 4,9 procent. Det framgår tydligt att ju äldre de anställda är, desto högre sjukfrånvaro har de. Anställda som är 29 år eller yngre har en sjukfrånvaro på 3,1 procent, medan den för anställda som är över 50 år är 8,9 procent.

Antalet anställningar utan sjukfrånvaro, friskhetsindex, ligger på 45,9 procent. Det är en liten ökning sedan 2006 på 0,2 procent.

Total - sjukfrånvaro (procent)

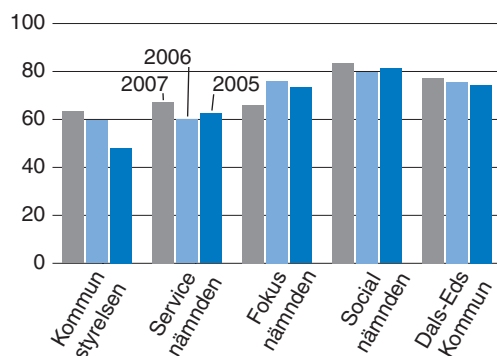
² Gränsen dras vid 60 dagar.

³ Procent sjukfrånvaro av arbetade dagar.

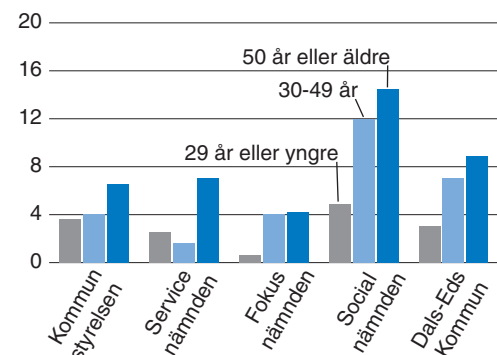
Personalomsättning 2007

Avgångsorsak	Antal
Egen begäran	1
Pension	8
Avliden	1
Tidsbegränsad anställning upphör	67
Totalt	77

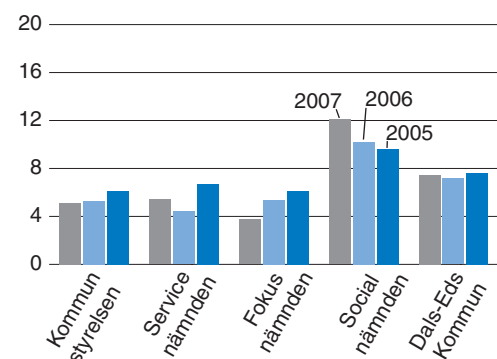
Långtidssjukfrånvaro >60 dagar (procent)

Sjukfrånvaro efter ålder (procent)

Sjukfrånvaro 2007 i jämförelse med år 2006 och 2005 (procent)

Personalomsättning 2007

Under 2007 slutade totalt 77 personer sin anställning, varav 60 kvinnor och 17 män.

Löneöversynen samt medellönen

Det totala utfallet av 2007 års löneöversynsarbete blev 2,2 procent. Då är tjänstemännens lönepåslag samt Kommunals engångsbelopp inräknade. Ingen prioritering av särskilda grupper gjordes, däremot fick vissa enskilda anställda ett ökat lönepåslag utifrån lönestrukturella skillnader.

Medellönen för kommunens anställda ligger på 20 833 kronor. I jämförelse med år 2006 är det en ökning med 343 kronor. De kvinnliga anställda i kommunen har en medellön på 20 327 kronor och de manliga anställda har en medellön på 22 774 kronor. Männerna har därmed 2 447 kronor mer i lön i genomsnitt än kvinnorna. Medellönen är lägst för de anställda som arbetar under servicenämnden och högst för de anställda som arbetar under kommunstyrelsen.

Medellön 2005–2007

	2005	2006	2007
Dals-Eds kommun			
Män	23 024	22 556	22 774
Kvinnor	19 518	19 949	20 327
Totalt	20 236	20 490	20 833
Kommunstyrelsen			
Män	25 533	22 800	24 102
Kvinnor	20 083	20 464	21 831
Totalt	22 960	21 811	23 077
Servicenämnden			
Män	20 001	20 001	19 927
Kvinnor	17 777	18 161	18 038
Totalt	18 488	18 790	18 711
Fokusnämnden			
Män	23 794	23 897	23 980
Kvinnor	20 803	21 488	21 942
Totalt	21 628	22 085	22 439
Socialnämnden			
Män	20 240	20 471	20 601
Kvinnor	18 869	19 079	19 388
Totalt	18 944	19 151	19 446

Lönekostnader

Kommunens lönekostnader, inklusive övertid/fyllnadstid och sjuklön, uppgår till 123 mkr. Det är en ökning med 9 mkr från föregående år.

Utfallet påverkas av expansionen inom gymnasiesärskolan, utbyggd barnomsorg samt övertagandet av personal från Edshus.

Bygg- och plankontoret överfördes 2007 till kommunstyrelsen.

Miljökontoret överfördes till Dalslands miljönämnd.

Pensioner

Antalet anställda som går i pension inom en treårsperiod är 58 stycken.

Antalet anställda som går i pension inom en tioårsperiod är 179 stycken.

Arbetskadorna och tillbud

Under året anmäldes 17 arbetskadorna och 50 tillbud.

Lönekostnader

(mkr)	2007	2006
Hela kommunen		
Lönekostnader	120,1	112,0
Övertid och fyllnadstid	1,5	0,6
Sjuklön	1,4	1,4
Totalt	123,0	114,0
Kommunstyrelsen		
Lönekostnader	14,0	12,4
Övertid och fyllnadstid	0,0	0,0
Sjuklön	0,2	0,2
Totalt	14,2	12,6
Fokusnämnden		
Lönekostnader	48,1	43,7
Övertid och fyllnadstid	0,3	0,1
Sjuklön	0,4	0,4
Totalt	48,8	44,2
Servicenämnden		
Lönekostnader	16,0	14,6
Övertid och fyllnadstid	0,3	0,2
Sjuklön	0,2	0,2
Totalt	16,5	15,0
Socialnämnden		
Lönekostnader	42,0	41,3
Övertid och fyllnadstid	0,9	0,3
Sjuklön	0,6	0,6
Totalt	43,5	42,2

Pensioner

	3-års- period	10-års- period
Fokusnämnden	13 stycken	56 stycken
Servicenämnden	18 stycken	39 stycken
Socialnämnden	24 stycken	71 stycken
Kommunstyrelsen	3 stycken	13 stycken

Kommunens arbetsmiljö- och hälsoarbete

Ett projekt kallat "Hälsa på arbetsplatsen" tog fart under 2006 och fortsatte under 2007. Projektet är ett samarbete mellan AFA Försäkringar och Dals-Eds kommun och handlar om att förstärka och främja det friska, förebygga ohälsa och förbättra styrningen och uppföljningen av arbetsmiljö- och hälsoarbetet.

Som en del av projektet fick alla anställda under hösten 2006 fylla i en självskattningsenkät, utarbetad av Karolinska institutet. Enkäten innehöll två delar: en del om hälsa och livsstil och en del om arbetsmiljö. Enkäten besvarades av 93 procent av de anställda och ett individuellt resultat skickades hem till varje anställd. De anställda som svarade på enkäten fick om de så önskade ta kontakt med företagshälsovården. Cirka 70 personer utnyttjade erbjudandet. På så sätt kunde kommunen i ett tidigt skede fånga upp personer med olika fysiska och psykiska besvär och erbjuda dem stöd och hjälp.

Resultatet av enkäten sammanställdes också på grupp- och organisationsnivå. På så sätt synliggjordes organisationsövergripande problem. De berörde framför allt tre områden: kost, friskvård och stress. Under året anordnades därför kost-, friskvårds- och stressgrupper av företagshälsovården för de anställda.

Utifrån sammanställningen av enkäten på grupp- och organisationsnivå fick alla arbetsgrupper i kommunen till uppgift att identifiera förbättringsområden på sin arbetsplats. Områdena arbetade de sedan aktivt med under året. De identifierade förbättringsområdena sammanställdes också på förvaltnings- och organisationsnivå.

Ett av de prioriterade områdena som många av kommunens arbetsgrupper tog fram var massage på arbetstid. Under året fick därför samtliga av kommunens anställda möjlighet till fysisk och mental återhämtning, genom att massagestolar inköptes till fyra arbetsplatser i kommunen. Kombinationen av massage och mental avslappning anses av många forskare ge ökad koncentrations- och prestationsförmåga, motivation, arbetsglädje och ork.

Kompetensutveckling

Under året fick alla arbetsledare utbildning inom rehabilitering och de nya lagar som tillkommit eller förändrats inom området, samt hur de ska tänka och agera när det gäller kostnader kring sjukfrånvaro och rehabilitering.

Professor Gunnar Aronsson gav under hösten arbetsledarna en föreläsning om olika vägar till en friskare arbetsplats.

Arbetsledarna fick också en föreläsning kring feedback och hur de kan arbeta mer aktivt med att skapa en "feedback-kultur" på sin arbetsplats.

I slutet på året genomfördes en workshop kring arbetsskador och tillbud för både arbetsledare och skyddsombud.

Framtidsanalys och omvärldsbeskrivning

Sveriges Kommuner och Landsting målar i sin ekonomirapport i november 2007 upp följande bild av de ekonomiska förutsättningarna för kommunerna de närmaste åren.

Kommunerna – stora krav på verksamhetsanpassningar

Kommunernas ekonomiska resultat ser i år ut att vara i linje med god ekonomisk hushållning. Om de generella statsbidragen räknas upp med skatteunderlagets utveckling, finns det goda förutsättningar att uppnå goda finanser ända till 2011. Det förutsätter även att verksamhetsvolymen inte växer med mer än knappt en procent per år. Trots en förhållandevis måttlig total behovsökning står många kommuner inför krav på omprioriteringar inom och mellan verksamheterna.

Ett exempel är att antalet elever i grundskolan minskar, samtidigt som antalet gymnasieelever ökar. På samma gång växer andelen elever i fristående skolor snabbt. Det innebär sämre förutsättningar att effektivt planera skolverksamheten. För de kommuner som väljer att införa vårdnadsbidraget som regeringen aviserat, innebär det kostnadsökningar som kräver ytterligare verksamhetsanpassningar. De gynnsamma förutsättningarna för kommunerna är övergående. Efter 2009 begränsas utrymmet för kommunala kostnadsökningar på grund av att antalet arbetade timmar i ekonomin förväntas minska på sikt.

Uppdrag och finansiering bör ses över

Läget idag är på flera sätt rätt gynnsamt. Sysselsättningen och skatteintäkterna utvecklas starkt. De demografiska problemen i kommunsektorn sammantaget är relativt begränsade. På lite längre sikt väntar betydligt svårare problem. Skattebasen ger fortsättningsvis inte samma tillskott som idag, samtidigt som de demografiska kraven efter hand blir allt svårare att möta, framför allt för kommunerna. Det är viktigt att de senaste årens starka utveckling sätts in i det sammanhanget.

Den långsiktiga ekonomiska tillväxten kan som till mycket liten del återföras till ökning i sysselsättningen. Fram till 2020 beräknas befolkningen i yrkesverksam ålder vara i stort sett oförändrad, trots att invandringen förutsätts ge betydande nettotillskott. De demografiska förutsättningarna för ökad sysselsättning är därmed sämre än på mycket länge. Mot den bakgrunden finns det inte mycket som talar för fler utförda arbetstimmar år 2020 än idag. En obefintlig eller svagt negativ sysselsättningsutveckling innebär att skatteunderlagets reala tillväxt begränsas till en halv procent. En sådan ökning är måhända tillräcklig för

att möta de närmaste årens relativt måttliga demografiska anspråk, men den är för liten för att klara de ökade anspråk som äldreomsorgen om ett decennium ställs inför. Tillskotten är också för små för en fortsatt kvalitativ vidareutveckling av kommunernas och landstingens verksamhet. Med ökad allmän ekonomisk standard ökar förväntningarna på den offentliga sektorn, med krav på bättre skola, vård och omsorg. Problemet är inte att samhället i stort saknar resurser för att finansiera en vidareutveckling av välfärdstjänster som skola, vård och omsorg. Problemet är att de resurstillskott som krävs inte ryms inom nuvarande finansiering. För att möta framtidens utmaningar bör den gynnsamma situationen det närmaste decenniet tas tillvara för en bred politisk diskussion om prioriteringar. En långsiktig strategi för det offentliga uppdraget behöver tas fram. Sveriges Kommuner och Landsting har nyligen tillsatt en programberedning om formerna för den framtida finansieringen av kommunernas och landstingens åtagande. Det är fullt möjligt att förena en ökad materiell standard med bättre välfärdstjänster – om man ”bara” löser finansieringsproblemet.

Lilla Lee med Eds kyrka i bakgrunden.

Kommunens övergripande mål

Stabil ekonomi i balans

Vision

Genom en gemensam syn på ekonomisk hushållning få fram en förståelse och respekt för våra gemensamma tillgångar, dels genom en förankring hos kommunens medborgare och politiker, dels genom en återrapportering av fattade beslut.

Med denna insikt kan det skapas förutsättningar för att bygga upp en ekonomisk reserv som möjliggör en lägre skattenivå utan att äventyra verksamheter och utbud.

- ▶ *MÅL 1 Kommunen skall ha en stabil ekonomi i balans, med ett årligt positivt resultat på minst 2 miljoner, inklusive ökade anslag med 3 mkr till pensionskostnader senast 2010.*
- ▶ *RESULTAT 1 Varje verksamhet får inte ha större volym på sin verksamhet än vad budgeten tillåter.*
- ▶ *Mål 2007 = Positivt resultat 2 mkr, verksamhetsvolym överensstämmer med budget samt en anslagsreserv.*

Utfall 2007 = Positivt resultat 4,4 mkr.

- ▶ *MÅL 2 Kommunen skall ha resurser till offensiva satsningar.*
  - ▶ *RESULTAT 2 Kommunen skall årligen avsätta medel till offensiva satsningar.*
  - ▶ *Mål 2007 = Minst 1 mkr (Kommunalförbundet, turism och näringsliv).*
- Utfall 2007 = 1,9 mkr.

Aktiviteter som ska bidra till måluppfyllelsen

Utveckla kommunens kvalitetsarbete genom bättre styrning och uppföljning, förändrad budgetprocess, kompetensutveckling av personalen (speciellt arbetsledare med budgetansvar) och rationellare arbetssätt/rutiner. Mer aktivt informera och föra dialog med kommuninvånarna.

Stabil tillväxt* och arbete

Vision

Dals-Eds kommun skall fortsatt vara känd för sitt företagsvänliga klimat samt ha en hållbar och ekonomisk stark utveckling.

Kommunen skall bli en av Sveriges mest framgångsrika kommuner inom områdena förnyelsebar energi, råvaruförädling och besöksnäring.

Kommunen skall skapa förutsättningar så att den enskilde får möjligheter att förverkliga sina drömmar och idéer genom; flexibla tankebanor, förenklad byråkrati, bra utbildningsmöjligheter, attraktivt boende, bra kommunikationer och infrastruktur samt marknadsföring av kommunens tillgångar.

* För Dals-Eds kommun är tillväxt ökad befolkning, nystartade företag, antal nyanställningar etc.

- ▶ *MÅL 1 Dals-Ed skall ha en stabil årlig tillväxt.*
- ▶ *RESULTAT 1 Kommunen skall ha minst 40 nystartade företag t.o.m. 2007.*

▶ *Mål 2007 = 15 nystartade företag.*

Utfall 2007 = 15 nystartade företag (enligt uppgift från SEB, kan vara något fler).

- ▶ *MÅL 2 All planläggning ska ta hänsyn till de nationella miljömålen och Sveriges folkhälsomål.*

RESULTAT 1

Andel antagna planer med miljö- och folkhälsohänsyn.

Utfall 2007 = Målet är under översyn.

Aktiviteter som skall bidra till måluppfyllelsen

Entreprenörskap och innovation ska genomsyra all utbildning från förskola till högskola. All personal som arbetar med barn och ungdomar ska utbildas i entreprenörskap.

Gruppen arbetsökande ska motiveras och inspireras till egen försörjning. Kommunen ska ha kontinuerlig dialog/samverkan med det lokala näringslivet. Riktade satsningar på kommunens utvalda tillväxtområden ska genomföras.

Hälsa och miljö

Vision

Dals-Ed ska vara en föregångskommun som kännetecknas av invånare som känner välbefinnande, trygghet, engagemang och lika värde.

Miljön och människors goda hälsa skall vara en grund i livskvaliteten och utgöra ett kraftfullt argument för människor att söka sig till, bo och verka i kommunen. Miljöhänsyn skall vara grunden för kommunens framtida utveckling och utgöra en hörnsten i arbetet med att skapa samsättning.

- ▶ *MÅL 1 Dals-Ed ska arbeta systematiskt och långsiktigt för att förbättra trivseln och hälsan i kommunen.*

- ▶ *RESULTAT 1 Kommuninvånarnas ohälsotal skall minska till 42,9 dagar år 2007.*

(ohälsa – antal utbetalda sjukdagar/år per försäkrad 16–64 år)

- ▶ *Mål 2007 = 42,9 dagar.*

Utfall 2007 = 45,9 dagar (2005 48,5 och 2006 47,9).

- ▶ *MÅL 2 Kommunen skall hushålla med naturresurserna och verka för att minimera miljöstörande påverkan.*

- ▶ *RESULTAT 2 Kommunen skall fr.o.m. 2007 inarbeta tre av de nationella miljömålen årligen i sina verksamheter för att samtliga mål skall vara inarbetade före 2010.*

Utfall 2007 = Målen är under översyn.

Aktiviteter som skall bidra till måluppfyllelsen

Seminarier, framtagande av checklistor, miljöutbildningen, friskvårdsplan, folkhälsoplan och löpande information till kommuninvånarna.

Demokrati och delaktighet

Vision

I Dals-Eds kommun ska jämlikhet råda. Alla, unga som gamla, ska kunna påverka och medverka, vilja ta ansvar och möta varandra med glädje, respekt och förståelse.

Vår kommun ska präglas av öppenhet och engagemang, där den enskilda individen ska kunna göra sig hörd och vara respekterad.

- ▶ *MÅL 1 Den politiska representationen ska vara jämställd, d.v.s. spegla kommunens invånarstruktur.*
- ▶ *RESULTAT 1 2007 ska representationen av kvinnor och yngre ledamöter (upp till 35 år) i nämnder och styrelser öka.*

Riktvärden: -05 = 33 %
                  -07 = 50 %

Utfall 2007

(procent)	Kvinnor	Yngre än 35 år	Sammanlagt
KF	33	8	41
KS	27	23	50
Fokus	43	7	50
Soc	57	7	64
Ser	10	10	20

- ▶ *MÅL 2 Öka invånarnas inflytande i kommunala frågor.*
- ▶ *RESULTAT 2 Öka antalet förbättringsförslag via kommunens hemsida.*

Riktvärden: - 05 = 6 st
                  -06 = 7 st
                  -07 = 10 st

Utfall 2007 = 7 st

Aktiviteter som bidrar till måluppfyllelsen

Attraktiv information om kommunens olika verksamheter. Prova nya informations- och dialogformer, t.ex. möta ungdomar i deras naturliga miljö.

Driftredovisning

Nämnd/styrelse (mkr)	Kostnader		Intäkter		Netto	
	Redo visning	Budget- avvikelse	Redo visning	Budget- avvikelse	Redo visning	Budget- avvikelse
Kommunfullmäktige	0,4	1,1	0,0	0,0	-0,4	1,1
Kommunstyrelsen	-157,2	-7,0	28,1	8,0	185,3	1,0
Fokusnämnden	126,7	-2,0	35,6	1,8	-91,1	-0,2
Servicenämnden	58,1	-2,7	45,0	2,9	-13,1	0,2
Socialnämnden	105,3	-3,3	29,1	3,6	-76,2	0,3
Valnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	133,3	-13,9	137,8	16,3	4,5	2,4

Investeringsredovisning

Nämnd/styrelse (mkr)	Budget Netto	Utgifter	Inkomster	Netto	Budget- avvikelse	Ombud till 2008
Kommunstyrelsen	2,2	0,8	0,0	0,8	1,4	1,4
Fokusnämnden	0,5	0,4	0,0	0,4	0,1	0,1
Servicenämnden	25,4	13,4	0,3	13,1	12,3	12,3
Socialnämnden	1,2	0,7	0,0	0,7	0,5	0,5
Summa	29,3	15,3	0,3	15,0	14,3	14,3

Resultaträkning

(mkr)		Koncern		Kommunen	
		2007	2006	2007	2006
Intäkter	Not 1	108,5	103,9	87,2	83,0
Kostnader	Not 2	-300,7	-293,2	-286,0	-278,8
Jämförelsestörande poster	Not 3				
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 4	-16,9	-11,9	-14,0	-9,0
Verksamhetens nettokostnader		-209,1	-201,2	-212,8	-204,8
Skatteintäkter	Not 5	162,1	159,8	162,1	159,8
Generella statsbidrag och utjämning	Not 6	58,5	54,4	58,5	54,4
Finansiella intäkter	Not 7	1,4	1,2	1,3	1,0
Finansiella kostnader	Not 8	-9,0	-7,9	-4,7	-4,5
ÅRETS RESULTAT (förändring av eget kapital)	Not 9	3,9	6,3	4,4	5,9

Kassaflödesanalys

(mkr)	Kommunen	
	2007	2006
	Not 10	
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Rörelseresultat före finansiella poster	-212,8	-204,8
Avskrivningar	14,0	9,0
Övriga ej likviditetspåverkande poster	2,9	-2,8
Erhållen ränta	1,3	1,0
Erlagd ränta	-4,7	-4,5
Skatteintäkter och statsbidrag	220,6	214,2
Ökning(-)/Minskning(+) varulager	0,0	
Ökning(-)/Minskning(+) kundfordringar	-0,8	
Ökning(-)/Minskning (+) övriga kortfristiga fordringar	-3,1	6,5
Ökning(+)/Minskning(-) leverantörsskulder	0,7	
Ökning(+)/Minskning(-) övriga kortfristiga rörelseskulder	-1,6	7,5
KASSAFLÖDE FRÅN LÖPANDE VERKSAMHETEN	16,5	26,1
	Not 11	
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-15,3	-16,8
Investeringsbidrag	0,3	
Sålda materiella anläggningstillgångar	0,0	4,7
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar	-2,9	
Amortering av finansiella anläggningstillgångar	0,1	
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN	-17,8	-12,1
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Upptagna lån	0,0	0,0
Amortering av skuld	-1,6	-2,0
KASSAFLÖDE FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	-1,6	-2,0
ÅRETS KASSAFLÖDE	-2,9	12,0
Likvida medel vid årets början	39,8	27,8
Likvida medel vid årets slut	36,9	39,8

Balansräkning

(mkr)	Koncernen		Kommunen		
	2007	2006	2007	2006	
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 12	353,7	349,7	232,2	231,3
Maskiner och inventarier	Not 13	9,5	9,9	9,2	9,3
Finansiella anläggningstillgångar	Not 14	4,0	1,1	15,5	12,6
Summa anläggningstillgångar		367,2	360,7	256,9	253,2
Omsättningstillgångar					
Förråd m m		0,5	0,5	0,5	0,5
Fordringar	Not 15	11,8	7,8	11,7	7,8
Likvida medel	Not 16	37,8	44,1	36,8	39,8
Summa omsättningstillgångar		50,1	52,4	49,0	48,1
SUMMA TILLGÅNGAR		417,3	413,1	305,9	301,3
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
därav årets resultat	Not 17	117,1	113,3	121,7	117,3
		3,9	6,3	4,4	5,9
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser	Not 18	3,3	0,8	3,3	0,8
Övriga avsättningar		7,0	7,0	7,0	7,0
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 19	226,9	230,0	118,1	119,5
Kortfristiga skulder	Not 20	63,0	62,0	55,8	56,7
Summa avsättningar och skulder		300,2	299,8	184,2	184,0
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		417,3	413,1	305,9	301,3
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder och avsättningar	Not 22	102,7	84,1	102,7	84,1
Övriga ansvarsförbindelser					
Borgensåtaganden	Not 23	2,6	2,1	111,3	113,6

Noter

(mkr) 2007 2006

Not 1 Verksamhetens intäkter

Kommunen

Försäljningsmedel	1,8	2,1
Taxor och avgifter	21,6	20,8
Hyror och arrende	11,2	9,8
Bidrag	28,6	29,7
Övriga intäkter	24,0	20,6
Summa	87,2	83,0

Not 2 Verksamhetens kostnader

Kommunen

Personalkostnader	186,6	184,5
Entreprenader, köp av verksamhet	42,5	42,0
Försörjningsstöd	1,6	1,9
Lokal- och markhyra och fastighetservice	2,3	1,8
Bränsle, energi vatten	9,6	9,7
Övriga kostnader	43,4	38,8
Summa	286,0	278,7

Not 3 Jämförelsestörande poster

Kommunen

Nedskrivning Försäljning Muhlbocks		
Ingår i posten avskrivningar med -4,6 mkr	-4,6	
Återföring av +2,9 mkr för partiell inlösen av pensioner. Ingår i posten kostnader	2,9	
Summa	-1,7	

Not 4 Avskrivningar

Kommunen

Verksamhetsfastigheter	3,3	2,9
Fastigheter för affärsverksamhet	0,9	0,8
Publika fastigheter	1,1	1,0
Fastigheter för annan verksamhet	6,6	2,2
Maskiner och Inventarier	2,1	2,1
Summa	14,0	9,0

Beloppen utgörs av planenlig avskrivningar och nedskrivningar av anläggningstillgångar. Avskrivningarna beräknas på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde

(mkr) 2007 2006

Not 5 Skatteintäkter

Kommunen

Preliminär kommunalskatt	159,8	157,7
Prognos slutavräkning innevarande års skatteintäkter	2,8	1,1
Avstämning slutavr 2005 avs bokslut 2006		1,0
Prognos Enligt ESV i bokslut 2006 217 kr /inv		
Slutavräkning enligt SKL 103 kr per inv		
Att korrigera	-0,5	
Summa	162,1	159,8

Not 6 Generella statsbidrag mm

Kommunen

Generella statsbidrag	62,2	54,0
Sysselsättningsstöd	0,0	3,1
LSS-utjämning	-3,7	-2,7
Summa	58,5	54,4

Not 7 Finansiella intäkter

Kommunen

Räntor på likvida medel	1,1	0,7
Räntebidrag	0,1	0,3
Övrigt	0,1	0,0
Summa	1,3	1,0

Not 8 Finansiella kostnader

Kommunen

Finansiella kostnader		
Räntor på anläggningslån	4,6	4,5
Övrigt	0,1	0,0
Summa	4,7	4,5

Not 9 Kommunallagens balanskrav

Kommunen

Året resultat enligt räkning	4,4	5,9
-avgår realisationsvinster	0,0	0,0
-partiell inlösen framtida pensionsförpl.		
ink. Löneskatt	-2,9	8,9
Nedskrivning "Muhlbocks" (Synnerliga skäl)	4,6	
Summa	6,1	14,8

(mkr)	2007	2006
Not 10 Kassaflödesanalys		
Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificeras, förutom kassa- och banktillgodohavande, kortfristiga finansiella placeringar		
Not 11 Förvärv av anläggningstillgångar		
<i>Kommunen</i>		
Investering i mark, byggn och tekn anläggning	13,4	14,9
Investering i maskiner och inventarier	1,9	1,9
Summa	15,3	16,8
Not 12 Mark, byggnader och tekn anl		
<i>Koncernen</i>		
Dals-Eds kommun	121,5	118,4
Edshus AB	232,2	231,3
<i>Kommunen</i>		
Ack anskaffningsvärden		
Vid årets början	326,4	317,3
Nyanskaffningar	13,1	15,8
Avyttring/utrangeringar	-0,4	-6,7
Årets nedskrivningar	-5,7	0,0
Vid årets slut	333,4	326,4
Ack avskrivningar/nedskrivningar		
Vid årets början	95,1	90,6
Årets avskrivningar enligt plan	7,3	6,9
Avyttring/utrangeringar	0,0	-2,4
Årets nedskrivningar	-1,2	0,0
Vid årets slut	101,2	95,1
BOKFÖRT VÄRDE 31 DEC	232,2	231,3

(mkr)	2007	2006
Not 13 Maskiner och inventarier		
<i>Koncernen</i>		
Dals-Eds kommun	9,2	9,3
Edshus AB	0,3	0,6
<i>Kommunen</i>		
Ack anskaffningsvärden		
Vid årets början	23,6	21,7
Nyanskaffningar	2,1	1,9
Avyttring/utrangeringar	0	0,0
Årets nedskrivningar	-0,1	0,0
Vid årets slut	25,6	23,6
Ack avskrivningar/nedskrivningar		
Vid årets början	14,3	12,2
Årets avskrivningar enligt plan	2,1	2,1
Avyttring/utrangeringar	0,0	0,0
Vid årets slut	16,4	14,3
BOKFÖRT VÄRDE 31 DEC	9,2	9,3
Not 14 Finansiella anläggningstillgångar		
<i>Kommunen</i>		
Aktier/andelar		
Västtrafik AB	0,3	0,3
Edshus AB	12,0	12,0
Dalslands Turistråd	0,2	0,2
Certifikat		
Statsskuldväxel avs pensionsmedel	2,9	0,0
Övrigt	0,1	0,1
Summa	15,5	12,6
Not 15 Kortfristiga fordringar		
<i>Kommunen</i>		
Kundfordringar	5,9	5,2
Statsbidragsfordringar	0,2	0,5
Interimsfordringar	5,5	1,8
Övrigt	0,1	0,3
Summa	11,7	7,8
Not 16 Likvida medel		
<i>Koncernen</i>		
Dals-Eds kommun	36,8	39,8
Edshus AB	1,0	4,3
<i>Kommunen</i>		
Kassa	0,0	0,0
Postgiro	0,7	0,6
Bank	36,1	39,2
Summa	36,8	39,8

(mkr)	2007	2006
Not 17 Eget kapital		
<i>Kommunen</i>		
Ing. eget kapital enligt fastställd balansräkn	117,3	111,4
Årets Resultat	4,4	5,9
Summa	121,7	117,3
därav:		
Anläggningskapital	128,5	125,9
Rörelsekapital	-6,8	-8,6
Anläggningskapitalet utgör skillnaden mellan anläggningstillgångar och långfristiga skulder och avsättningar. Rörelsekapitalet utgör skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder		
Not 18 Avsättningar		
<i>Kommunen</i>		
Avsätt till pensioner enligt "blandmodellen"	3,3	0,8
Avsätt för återställning av Onsöns Deponi		
Ingående värde	7,0	1,2
Årets avsättning	0,0	5,8
Årets disposition	0,0	0,0
Utgående värde	7,0	7,0
För Onsöns deponi har avtal tecknats. Tidpunkt för återställning ännu ej fastlagd		
Not 19 Långfristiga skulder		
<i>Kommunen</i>		
Anläggningslån		
Ingående värde	121,5	123,5
Amortering	-1,7	-2,0
Nästa års amortering	-1,7	-2,0
Nya lån	0,0	0,0
Utgående värde	118,1	119,5
Not 20 Kortfristiga skulder		
<i>Kommunen</i>		
Kortfristiga del av långfristiga lån	1,7	2,0
Leverantörsskulder	12,8	12,1
Mervärdesskatt	-1,3	-1,3
Personalens skatter och avgifter	3,4	3,3
Interimsskulder	42,7	43,2
Övriga kortfristiga skulder	-3,5	-2,6
Summa	55,8	56,7

(mkr)	2007	2006
Not 21 Pensionsförpliktelser		
<i>Kommunen</i>		
Avsättningar inkl särskild löneskatt för pensioner och liknande förpliktelser	3,3	0,8
Ansvarsförbindelse inklusive särskild löneskatt dvs pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland avsättningarna.	107,1	94,4
Totala Pensionsförpliktelser	110,4	95,2
Finansiella placeringar avsedda för att finansiera framtida pensionsutbetalningar	2,9	0,0
Partiell inlösen inklusive löneskatt ej inräknad ovan		7,5
Kostförd ej genomförd partiell inlösen	0,0	2,9
Att placera 2007	1,5	0,0
Summa placerade medel	4,4	10,4
Återlånade medel (skillnad mellan förpl och placering enligt ovan)	106,0	84,8
Summa återlånade medel avs ansvarsförb	102,7	84,0
Not 22 Borgensåtaganden		
<i>Kommunen</i>		
Borgen Edshus AB	108,7	111,5
Borgen Dals-Eds hembygdsförening	0,2	0,3
Borgen egna hem		
Ingen nyteckning sker. Ingen mätning 2007	0,8	0,8
Operationell Leasing kopiering	0,4	0,3
Operationell Leasing bilar	1,2	0,7
Operationell leasing kan liknas med en vanlig hyrssituation och avtalen kan oftast avslutas utan extra kostnad.		
Summa	111,3	113,6

Vatten- och avloppsverksamhet

Resultaträkning

(mkr)		2007
Intäkter	Not 1	6,7
Kostnader	Not 2	-5,0
Jämförelsestörande poster		
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 3	-0,9
Verksamhetens nettokostnader		0,8
Finansiella intäkter		0,0
Finansiella kostnader	Not 4	-0,8
ÅRETS RESULTAT (förändring av eget kapital)	Not 9	0,0

Balansräkning

(mkr)		2007
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
Materiella anläggningstillgångar		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 5	19,8
Maskiner och inventarier	Not 6	0,3
Finansiella anläggningstillgångar		0,0
Summa anläggningstillgångar		20,1
Omsättningstillgångar		
Fordringar		0,0
Likvida medel		0,0
Summa omsättningstillgångar		0,0
SUMMA TILLGÅNGAR		20,1
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		
Eget kapital	Not 7	0,0
därav årets resultat		0,0
Avsättningar		
Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser		0,0
Skulder		
Långfristiga skulder/lån av kommunen	Not 8	20,1
Kortfristiga skulder avräkning med kommunen	Not 7	0,0
Summa avsättningar och skulder		20,1
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		20,1
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER		
Panter och därmed jämförliga säkerheter		
Ansvarsförbindelser		0,0

Noter

(mkr)	2007
Not 1 Verksamhetens intäkter	
Brukningssavgifter	6,5
Anslutningsavgifter	0,2
Not 2 Verksamhetens kostnader	
Personalkostnader	-1,3
Personal intern fördelning	-0,6
Övriga kostnader	-3,1
Not 3 Verksamhetens kostnader	
Avskrivningar på anläggningarnas anskaffningsvärde	-0,8
Avskrivningar på inventariernas anskaffningsvärde	-0,1
Not 4 Verksamhetens kostnader	
Intern ränta 4,5 % (beräknas på bokfört värde)	-0,8
Not 5 Mark, byggnader och tekniska anläggningar	
Ackumulerat anskaffningsvärde	35,5
Bokfört värde	19,8
Not 6 Inventarier	
Ackumulerat anskaffningsvärde	1,4
Bokfört värde	0,3
Not 7 Eget kapital	
Årets resultat i tkr	-27
Året resultat 2006 i tkr	-117
Året resultat 2005 i tkr	123
Någon avräkningspost har inte bokförts.	
Not 7 Eget kapital	
Totala tillgångar beräknas som upplånade av kommunen	
Not 8 Långfristiga skulder	
Lån av kommunen motsvarande anläggningstillgångar	-20,1

Redovisningsmodell

Den kommunala redovisningslagen reglerar den externa redovisningen. Årsredovisningen skall enligt lagen redovisa resultat- och balansräkning samt en kassaflödesanalys. För kommunens interna redovisning tillkommer även drift- och investeringsredovisning.

Enligt lagen skall årsredovisningen även innehålla en s.k. sammanställd redovisning (koncernredovisning).

Denna utgör en sammanställning av kommunens resultat- och balansräkningar för övriga juridiska personer i vilka kommunen har ett betydande inflytande. Resultaträkningen redovisar det ekonomiska resultatet på tre nivåer. Den första nivån, verksamhetens resultat, visar vad kommunens egentliga verksamhet kostar. Resultatet på den andra nivån, resultat efter skatteintäkter och finansnetto, beskriver resultatet sedan skatteintäkter samt ränteintäkter och räntekostnader ställts mot resultatet för den egentliga verksamheten. Det tredje resultatet, årets resultat, visar resultatet efter att hänsyn har tagits till extraordinära intäkter och kostnader. Med extraordinära poster avses större intäkter och kostnader som ligger utanför den normala verksamheten.

Kassaflödesanalysen ger upplysning om kassaflöde från löpande verksamhet, investeringar och från finansiering. Ett positivt saldo på kassaflödet innebär en förstärkning av likviditeten.

Kassaflödets saldo slutar med årets förändring av likvida medel.

Balansräkningen beskriver den ekonomiska ställningen vid en viss tidpunkt. Balansräkningen visar värdet av kommunens tillgångar och hur dessa har finansierats, externt med skulder och internt med eget kapital. Tillgångarna delas upp i anläggningstillgångar och omsättningstillgångar.

Avsättningar är skulder, som till storlek och förfallotid är okända och därmed osäkra.

Skulderna delas upp i långfristiga och kortfristiga skulder. Kortfristiga skulder är de som förfaller inom ett år. Skillnaden mellan tillgångar och summan av avsättningar och skulder utgör det egna kapitalet.

Kommunal redovisningslag

Kommunen skall enligt den kommunala redovisningslagen redovisa enligt god redovisningssed. Lagen reglerar vilka delar som skall ingå i årsredovisningen. Förvaltningsberättelsen skall ge en översikt över utvecklingen. Den skall även redogöra för de förhållanden som är viktiga för bedömningen av ekonomin. Här skall förhållanden som är kända fram till dess årsredovisningen upprättats redovisas. I 2007 års bokföring och bokslut har den kommunala redovisningslagens bestämmelser i allt väsentligt tillämpats. Undantag är rekommendationen avseende redovisning av exploateringsstillgångar, där kommunen endast tillämpar vissa delar. Nedan följer en kort beskrivning av vissa väsentliga principer som påverkar bokslut och redovisning:

Leverantörsfakturor inkomna efter årsskiftet, men hänförliga till redovisningsåret, har i huvudsak skuldbokförts och belastat årets redovisning, periodiserats till rätt år.

Sociala avgifter har bokförts i form av procentuella personalomkostnadspålägg i samband med löneredovisningen.

Kostnadsräntor hörande till redovisningsåret men där betalning skett efter årsskiftet har förts upp som skuld i bokslutet.

Utställda fakturor efter årsskiftet, men hänförliga till redovisningsåret, har i flertalet fall fordringsförts och tillgodgjorts årets redovisning (konsumtionsavgifter, hyror m.fl. avgifter).

Statsbidrag till diverse verksamheter har periodiserats.

Anläggningstillgångar upptas till anskaffningskostnaden minus eventuella investeringsbidrag.

Avskrivningar sker således inte på tillgångarnas bidragsfinansierade del.

Avskrivningar beräknas som regel på tillgångarnas ursprungliga värde.

Intern ränta beräknas på tillgångarnas bokförda värden. Årets räntesats var 4,5 %. (2006 5 %)

Periodisering av skatteintäkter har skett enligt rekommendation och följer anvisning från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

Pensionsskulden

Pensionsskulden har skuldförts enligt den s.k. ”blandmodellen”, vilket rekommenderas från Rådet för kommunal redovisning

Koncernredovisning

Koncernen Dals-Eds kommun består av kommunen samt ett helägt bostadsbolag, Edshus AB. Koncernredovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att det egna kapitalet som förvärvats vid anskaffningstillfället har eliminerats. Med proportionell konsolidering menas att om dotterföretagen ej är ägda till 100 % så tas endast ägda andelar av räkenskaperna med i koncernredovisningen. Elimineringen har gjorts för interna mellanhavanden mellan kommunen och respektive företag.

Utsikten expanderar

Utsikten, Dals-Eds gymnasium, har haft en remarkabel utveckling de senaste läsåren. Nu är 170 elever inskrivna, och av dessa kommer cirka 140 från andra orter i landet. Det är de 125 eleverna på Turismledarprogrammet som är mest långväga, medan gymnasiesärskolans elever kommer från Västsverige.

Turismledarprogrammet utbildar som namnet anger eleverna för arbete inom turismbranschen, med inriktning mot vildmark och äventyr. Ett antal spännande kurser finns, t.ex. klättring, paddling och fjällvandring. Programmet ger även behörighet till studier på högskola och universitet.

Gymnasiesärskolan på Utsikten tar ansvar för elevernas utbildning, boende och fritid. Denna kombination har visat sig mycket attraktiv, och tillströmningen av elever är mycket god. Hösten 2008 startar vi ännu ett program på gymnasiesärskolan, nämligen Bygg-, Fastighet- och Miljö. Sedan förut finns Barn-, Omsorg- och Service samt gymnasiesärskolans individuella program.

Denna samling av ungdomar sätter naturligtvis sin prägel på samhället. De ska bo, handla, ha sin fritid etc. i Ed. Turismledarprogrammets årskurs 1 och gymnasiesärskolans elever bor på skolans internat, som dels finns på Utsiktens område och dels på Toppen. Åk 2 och 3 på Turismprogrammet hyr bostad i samhället, vilket inte alltid är lätt då det är ont om små lägenheter.

Utsikten – kort historik

Skolan invigdes 1962 som skogsbruksgymnasium. Denna utbildning bedrevs i landstingets regi fram till 1992, när skogsbruksgymnasiet lades ner. Dals-Eds kommun tog över lokalerna i form av stiftelsen Kronoparken, som ägnade sig åt uppdragsutbildningar inom skogsbruk och med tiden även turism. År 1996 påbörjades den första gymnasiala utbildningen inom turism, och 1997 fick Turismledarprogrammet status som riksrekryterande program. Under åren 2000–2006 fanns dessutom Samhällsvetarprogrammet på skolan.

2004 påbörjades utbildning inom gymnasiesärskolan, ett område som fortfarande expanderar. Enligt planerna ska Utsikten ha cirka 120 elever på TL-programmet och 60–70 elever på gymnasiesärskolan inom några år.

På det hela taget är Utsiktens elever ett positivt inslag i Ed – de skapar jobb på skolan, hyr boende och omsätter sina pengar i samhället.

Gymnasieverksamheten finansieras helt av de avgifter som avlämnande kommuner betalar för sina elever. Det innebär att Utsiktens årsbudget på cirka 34 miljoner helt täcks av interkommunala avgifter.

Skolans expansion har gjort att det inte finns plats för verksamheten. Sedan ett år tillbaka hyrs lokaler i SYKES byggnad, och alla möjliga (och omöjliga) utrymmen inom skolan används för undervisning och som personalutrymmen.

Kommunen har nu beslutat att satsa på ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler till Utsikten. Alla elever på Utsikten är här av egen vilja, och konkurrensen om gymnasieelever är hård – om inte skolan är attraktiv väljer eleverna genast ett annat alternativ! Den beslutade om- och tillbyggnationen startar under våren 2008.

Utsikten har nu 61 anställda, en fördubbling av personalstyrkan på 3 år. Det är framför allt gymnasiesärskolan som skapar arbetsplatser eftersom denna skolform kräver stor vuxentäthet.

Om våra planer håller ska vi öka med ytterligare 5–10 personer inför 2008. Sedan ska skolan inte växa mer, vi vill behålla vår status som ett litet, personligt gymnasium. Intresset för våra utbildningar är stort, och elevtillströmningen är mer än tillräcklig.

Kommunfullmäktige/ Valnämnd

Verksamhetsområde

Verksamheten omfattar kommunfullmäktige, revision och valnämnd.

Mandatfördelning för perioden 2007–2010 är C 9, M 4, Fp 2, Kd 4, Mp 2, S 10, totalt 31 mandat. En minskning från 41 till 31 mandat genomfördes från och med 2007.

Året händelser och verksamhet

Kommunfullmäktige fattade under året beslut i bland annat följande frågor:

- om- och tillbyggnad av Utsiktens gymnasieskola.
- flytt av bowlingen till Jordbrons företagshotell och investering i nya banor och utrustning.
- förenklad hantering av medborgarförslag, vilket innebär att fullmäktige i vissa fall kan överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta i ärendet.
- försäljning av Mühlbocks.

Under året ägde elva sammanträden rum i kommunfullmäktige.

Kommunens demokratigrupp, som har till uppdrag att vitalisera kommunfullmäktiges arbete, genomförde under året enkät om kommunfullmäktiges arbetsformer bland fullmäktiges ledamöter och ersättare. Demokratigruppen beslutade efter enkätsvaren att i första hand inrikta arbetet på temakvällar och information från förvaltningarna. Vid sju sammanträden lämnades information från förvaltningarna och frivilligorganisationer med olika teman.

Kommunfullmäktige har som mål att allmänheten ska närvara med minst tio personer per sammanträde. Vid tre sammanträden under året uppnåddes målet. Allmänhetens frågestund finns med som en stående punkt på dagordningen.

Kommunens demokratigrupp har som ambition att utlokalisera kommunfullmäktiges sammanträden en gång per år. Sammanträdet den 13 juni förlades till Bölevallen, Rölunda. Fullmäktiges övriga sammanträden ägde rum i Utsiktens aula, Ed.

Kommunfullmäktige redovisar ett överskott om 1,1 mkr som en följd av att medel för oförutsedda utgifter inte behövde användas fullt ut.

Enligt kommunens ekonomiska mål ska det finnas en anslagsreserv.

Revision har bland annat genomfört följande granskningar:

- Delårsrapport
- Årsbokslut
- Några långtidssjukskrivnas uppfattningar om rehabiliteringsprocessen
- Kosten och köken

Under 2007 genomfördes inga val.

Ekonomiskt utfall

Resultat (mkr)	2007	2006
Intäkter	0,0	0,0
Kostnader	-0,4	-0,4
Nettokostnader	-0,4	-0,4
Budgetram	-1,5	-2,0
Budgetavvikelse	1,1	1,6

Drift (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
<i>Verksamhet</i>			
Kommunfullmäktige	0,1	0,1	0,0
Revision	0,3	0,3	0,0
Kf oförutsett	0,2	0,0	0,2
Löner oförutsett	0,9	0,0	0,9
Summa	1,5	0,4	1,1

Drift (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
<i>Verksamhet</i>			
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Allmänna val	0,0	0,0	0,0
Summa	0,0	0,0	0,0

Kommunstyrelsen

Verksamhetsområde

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Styrelsen leder och samordnar planeringen av kommunens ekonomi och verksamheter. Den svarar också för arbetsmarknads-, sysselsättnings-, turism- och näringslivsfrågor. Kommunstyrelsen är även räddningsnämnd. Från och med 2007 handhas plan- och byggverksamhet av kommunstyrelsen.

Årets händelser och verksamhet

Kommunstyrelsens arbete under året handlade i hög grad om att skapa följsamhet mot uppsatta mål, men också att utveckla målstyrningen.

För att effektivisera och förbättra verksamheten utbildades några tjänstemän i ledningsgruppen i Lean-Production.

Näringslivet utvecklas positivt. Särskilt SYKES utökar sin personalstyrka kraftigt.

Efter fjolårets förvärv av fastigheten Jordbrons företagshotell lades mycket kraft på att hyra ut lokalerna. Någon riktig långsiktig lösning har inte kommit till stånd ännu.

Fastigheten drevs dock utan förlust under 2007. Konkurer och andra avbräck gör att det krävs krafttag för att få ekonomi i fastigheten.

Behovet av detaljplanering är stort. Det är ofta en grundförutsättning för utveckling.

Trycket på bostadsmarknaden är högt. Drygt tio egnahem och fritidshus byggdes under året. Kommunen beslutade att sälja ett antal äldre bostadstomter till rabatterat pris.

En ny trafikupphandling genomfördes och vi fick en ny leverantör: Orustrafiken. Skolskjutsarna är linjelagda till 95 procent, vilket innebär att bussarna är öppna för allmänheten. Genom upphandling och trimning av trafiken sänktes kostnaderna avsevärt.

Året innebar en fortsatt positiv resandeutveckling, främst på Expresslinjerna. Gymnasiependlingen till Uddevalla är omfattande. Linje 775 Ed–Åmål visade en god utveckling. 2008 ökar arbetspendlingen då främst SYKES nyanställer

NSB rapporterar en god utveckling på linjen Oslo–Göteborg.

På uppdrag av Västra Götalandsregionen genomförde Västtrafik en utredning; Regionaltågtrafik mellan Dalsland och Norge. Den ska visa möjligheterna med pendeltrafik mellan Trollhättan/Vänern och Östfold. Förhoppningsvis leder utredningen till en provtrafik med start 2010–2011.

Under året genomfördes den första etappen av ombyggnaden av Nössemarksvägen. Arbetet flöt bra genom en dialog med berörda parter: företag, fastighetsägare och kommun. Under bygget stängdes vägen av helt vid tre tillfällen. Processen för att lösa den fortsatta finansieringen för vägen pågick. Ett möte mellan regionen, Moelven, Vägverket och kommunen planeras till början av 2008.

Bygg- och planverksamhet

	2007	2006	2005
Översiktsplaner pågående	2	1	0
Detaljplaner pågående	7	4	2
Antal bygglov	178	121	121

Efter Munkedalsnaset hade vi E 6 Oslo Göteborg alldeles vid knuten i början av året.

Utvecklingen av de administrativa systemen fortgår. Inkassoverksamheten drivs åter i egen regi med ett nytt inkassosystem. Systemen samordnas med Edshus AB. Utbetalningsrutinerna ska ändras för att bland annat pressa kostnaderna. Ett stort arbete med införande av ett gemensamt personaladministrativt system i Dalsland pågår.

Under året fattades beslut om att sälja industrifastigheten SBAB och anrika Mühlbocks. Den sistnämnda fastigheten säljs för 3,5 mkr. Det medför en nedskrivning med 4,6 mkr i årets bokslut.

Även under 2007 genomfördes nostalgimässa, kräftfiskefestival, bakluckeloppis och många andra uppskattade evenemang.

Beslut har under året fattats om försäljning av Mühlbocksfastigheten

Kommunstyrelsens mål

Övergripande mål

Stabil ekonomi i balans

- ▶ *Resultat 1 Verksamheterna ska hålla budget.*
- ▶ *Mål 2007: 85 %.*
- ▶ *Utfall 2007: 85 %.*

- ▶ *Resultat 2 Alla verksamhetsansvariga ska hålla budget.*
- ▶ *Mål 2007: 85 %.*
- ▶ *Utfall 2007: 100 %.*

Stabil tillväxt och arbete

- ▶ *Resultat 1 Kommunstyrelsen ska verka för officiella träffar med det lokala näringslivet.*
- ▶ *Mål 2007: 5 träffar.*
- ▶ *Utfall 2007: 10 träffar.*

Näringslivsrådet med representanter från kommunen, Företagarna och Köpmännen träffas cirka en gång per månad. Det förekom också kvällsträffar med det lokala näringslivet där kommunen var medarrangör. Kommunstyrelsen besökte under året ett av kommunens större företag – Nössemarks Trä/Moelven.

- ▶ *Resultat 2 All planläggning ska ta hänsyn till de nationella miljömålen och Sveriges folkhälsomål.*
- Målet är under omarbetning.

Hälsa och miljö

- ▶ *Resultat 1 Kommunens folkhälsosamordnare ska engagera kommuninvånarna genom att delta i projekt med inriktning på trivsel och hälsa.*

- ▶ *Mål 2007: 12 projekt.*
- ▶ *Utfall 2007: Målet uppfyllt.*

Hälsofrämjande skola, hälsodag Hagaskolan, DISA-utbildning, ÖPP-utbildning, drogfria arrangemang, föreläsning i kost, trafiksäkerhetsprojekt med mera ägde rum.

- ▶ *Resultat 2 Invånarna i Dals-Eds kommun ska årligen erbjudas utbildning inom Agenda 21-området.*
- ▶ *Mål 2007: 4 tillfällen.*
- ▶ *Utfall 2007: Inga erbjudna utbildningar, andra områden prioriterades.*

Demokrati och delaktighet

► *Resultat 1 Kommunstyrelsen ska verka för att öka kommuninvånarnas engagemang genom möjligheten att lämna förbättringsförslag på kommunens hemsida.*

► *Mål 2007: 10 st.*

► *Utfall: 7 st. Målet är inte uppfyllt.*

► *Resultat 2 Kommunstyrelsen ska verka för att öka ungdomars delaktighet i samhällsutvecklingen.*

► *Mål 2007: Startprojekt 30 deltagare.*

► *Utfall 2007: Målet uppfyllt. Ungdomscaféet som är kopplat till ungdomsrådet träffas regelbundet.*

Verksamhetsmål

Räddningstjänst

Vision

Inom Dals-Eds kommun är nollvisionen uppnådd. Alla kommunens invånare och besökare känner säkerhet och stor trygghet. Det förebyggande arbetet inom räddningstjänsten ligger i fronten inom Västra Götalands län.

Resultatmål

Antalet insatser ska minska med 2 från 2005 (44 stycken exklusive automat- och ivpa-larm).

Nyckeltal

Antal insatser exklusive automatlarm

År 2005 44

År 2007 41

Arbetsmarknadsenheten

Stabil ekonomi i balans.

► *Mål 1 På ett strukturerat sätt sköta och vårda den maskin- och bilpark som vi förfogar över, samt rutinmässigt sköta service och underhåll internt.*

► *Resultat 1 Minskade kostnader för reparationer.*

► *Mål 2007: Minskade reparationskostnader jämfört med budget – 15 000 kr.*

► *Utfall 2007: Reparationskostnader +8000 kronor jämfört med budget.*

Orsaken är att det var mycket reparationer av fordon och maskiner.

► *Mål 2 AME ska inom ramen för verksamheten delvis arbeta med uppdrag som gynnar kommunens tillväxt och samtidigt skapar en stabil ekonomi i kommunen.*

► *Resultat 2 AME ska varje år involveras i minst ett nytt projekt som gynnar tillväxten i kommunen.*

► *Mål 2007: Minst 2 projekt.*

► *Utfall 2007: Antal projekt var 2. AME arbetade med förbättringar vid Utsiktens uteklassrum vid Hagtjärn.*

Föreningshjälpen fortsatte även under 2007, trots att föreningsprojektet är avslutat.

Stabil tillväxt och arbete

- ▶ *Mål 1 Öka intresset hos de arbetslösa för att starta och driva eget företag i egen regi eller tillsammans med andra.*
- ▶ *Resultat 1 AME ska tillsammans med vuxenutbildningen se till att minst två kurser om eget företagande och entreprenörskap anordnas per år.*
- ▶ *Mål 2007: Minst 20 personer ska genomgå nämnda kurser.*
- ▶ *Utfall 2007: Två kurser har genomförts med totalt 16 personer.*

Målet är inte uppnått.

Den goda arbetsmarknaden är troligen en av orsakerna till att det var färre deltagare än förra året. Under våren var det för få deltagare för att det skulle bli en grupp i Dals-Ed. Då kursen genomfördes i Bengtsfors hoppade en del deltagare av.

- ▶ *Mål 2 Den totala arbetslösheten ska minska i Dals-Eds kommun*
- ▶ *Resultat 2 Den totala arbetslösheten ska minska till cirka 7 procent.*
- ▶ *Mål 2007: Den totala arbetslösheten ska understiga 7 procent.*
- ▶ *Utfall 2007: Andelen arbetslösa och personer i arbetsmarknadsprogram (arbetskraft mellan 16–64 år) var i genomsnitt i Dals-Ed 5,9 procent och i riket 5,1 procent.*

Målet är uppnått: Arbetslösheten sjönk radikalt under året, främst beroende på konjunkturläget, men också genom satsningen på att hjälpa in människor på den norska arbetsmarknaden.

Antalet personer som arbetar i Norge ökade under året.

Hälsa och miljö

- ▶ *Mål 1 AME ska ta tillvara skogsavfallet för flisning i så stor utsträckning som möjligt.*
- ▶ *Resultat 1 I stället för att elda grenar och ris flisas materialet för att sedan användas till uppvärmning i fjärrvärmeverk.*
- ▶ *Mål 2007: Minst 85 procent av skogsavfallet flisas.*
- ▶ *Utfall 2007: Cirka 85 procent av allt skogsavfall flisades under året (300 m³ flis).*

Demokrati och delaktighet

- ▶ *Mål 1 Samtliga deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ska ges möjlighet att framföra sina synpunkter på verksamheten samt komma med förslag till förbättringar.*
- ▶ *Resultat 1 Antal nöjda deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ska vara minst 90 procent.*
- ▶ *Mål 2007: Minst 94 procent nöjda deltagare.*
- ▶ *Utfall 2007: Knappt några nya skrevs in under 2007 så någon enkätundersökning genomfördes inte.*
-ad det gäller Norgemässorna och arbetet kring dessa var både utställare och arbetsökande mycket nöjda.
- ▶ *Mål 2 I samband med skötsel av tätortsnära skog och grönytor ska fastighetsägare som angränsar till området ges möjlighet att komma med synpunkter i samband med att arbetet utförs.*
- ▶ *Resultat 1 Öka antalet nöjda fastighetsägare med tomt som angränsar till kommunal mark.*

- ▶ *Mål 2007: Färre än 7 kända klagomål.*
- ▶ *Utfall 2007: 2 kända klagomål.*

Nyckeltal AME

	2007	2006	2005
Antal deltagare Returen	24	23	29
Antal deltagare Datortek	0	0	0
Antal deltagare i OSA	5	5	5
Antal personer i arbetspraktik	0	18	16
Antal pers. i ungdomsgarantin	21	39	50
Antal pers. i feriepraktik	32	70	63
Antal pers. i Språngbrädan	0	76	67
Anställda med anst.stöd	2	9	9
Anställda med lönebidrag	3	4	3
Plusjobb	17	17	0
Sökandekontakter, Norgejobb	120	0	0

Ekonomiskt utfall

Driftbudget

Kommunstyrelsens verksamheter resulterade i ett överskott med 0,9 mkr

Samtliga 15 budgetansvariga höll sin budgetram.

Finansieringsverksamheten lämnar ett överskott mot budget på 2,2 mkr medan de löpande verksamheterna ger ett underskott om 1,3 mkr.

Skatteintäkter och räntenetto ger tillsammans ett överskott på drygt 2 mkr.

Den interna ränteersättningen har uttagits med 4,5 procent enligt rekommendation från SKL, vilket är 0,5 procent lägre än budget.

I bokslut 2006 kostnadsfördes 2,9 mkr för fortsatt partiell inlösen av pensioner. Det verkställdes inte eftersom pensionsanalysen inte var klar. Analysen, som presenteras under våren 2008 indikerade att kommunen skulle inrikta sig på pensionsförvaltning. Därför beslutades att återföra dessa medel i bokslut 2007 och i stället gjordes en särskild pensionsavsättning.

Det fick också till följd att årets resultat förbättrades med 2,9 mkr, vilket dämpade effekterna av de övriga kostnadsökningarna för pensioner under året.

Resultatet tyngs särskilt av nedskrivning med 4,6 mkr till följd av försäljningen av Mühlbocks till FIAB i Ed.

Kommunkontoret i Ed

Drift (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
<i>Verksamhet</i>			
Administrativa enheter	10,7	10,8	-0,1
Personalövergripande verksamhet	0,9	0,9	0,0
Fastighetsadministration	0,7	0,6	0,1
Kommunservice	0,4	0,5	-0,1
Särskilda servicefunktioner	0,2	0,3	-0,1
Hälsosamordning	0,3	0,3	0,0
Nämnd- och styrelseverksamhet	1,4	1,4	0,0
Stöd politiska partier	0,1	0,1	0,0
Övrig politisk verksamhet	0,7	0,7	0,0
Fysisk och teknisk planering	0,4	0,4	0,0
Näringslivsfrämjande åtgärder	0,9	0,5	0,4
Konsument- och energiråd m m	0,0	0,0	0,0
Turistverksamhet	1,5	1,5	0,0
Gator och vägar	2,6	2,5	0,1
Parker och grönområden	0,1	0,1	0,0
Miljö och hälsa	1,2	1,3	-0,1
Räddningstjänst	4,3	4,2	0,1
Gem verksamhet Block 2	0,9	0,8	0,1
Kulturverksamhet	0,3	0,2	0,0
Fritidsverksamhet	1,6	1,6	0,0
Förskolevht, skolbarnsomsorg	0,3	0,3	0,0
Skolväsen barn och ungdom	2,2	1,7	0,5
Kommunal vuxenutbildning	0,4	0,3	0,1
Vård och omsorg äldre och funkth	2,0	1,2	0,8
Gem verksamhet Block 5	0,1	0,1	0,0
Integrationsverksamhet	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsåtgärder	2,2	2,1	0,1
Näringsliv och bostäder	-0,9	2,5	-3,4
Kommunikationer	3,6	3,6	0,0
Energi vatten och avfall	2,2	2,1	0,2
Summa	41,3	42,6	-1,3

Finansiering (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
Pension och personalförsäkring	1,9	0,1	1,8
Intern ränta	-12,6	-10,7	-1,9
Skatteintäkter	-160,5	-162,1	1,5
Generella statsbidrag	-58,6	-58,6	0,0
Oförutsedda utgifter	0,1	0,0	0,1
Fnansiella kostnader och intäkter	4,1	3,3	0,8
Summa	-225,6	-227,9	2,3
Totalt kommunstyrelsen	-184,4	-185,3	0,9

Kommunen har engagemang i näringslivet, bland annat genom ett stort innehav av fastigheter. I fastigheterna arbetar cirka 150 personer. Lägger man därtill Edshus näringsfastigheter stiger antalet till cirka 400 personer.

Borträknat från nedskrivning av Mühlbocksfastigheten närmar sig nettokostnaden ett nolläge, vilket är en mycket bra siffra historiskt.

Bowlingverksamheten får ett lyft. Kommunen anslog cirka 5 mkr för nyanläggning av en åttabanorläggning i Jordbrons företags-hotell. Verksamheten lämnar sina gamla lokaler i centrumhuset efter cirka 40 år. Upphandling pågår och sköts av servicenämnden.

Kommunstyrelsen	2007	2006	2005
Bostadsanpassning			
Antal ärenden	23	28	31
Kommunförvaltning			
Antal anknytn. i televäxel	280	260	260
Antal PC-arbetspl. i nätet	200	185	183
Antal leverantörsfakturor	13 050	13 083	12 372
Andel skanning, %	20		
Antal bearbetade löner	10 900	10 700	10 800
Antal ärenden i KS	284	243	243
Näringsverksamhet			
Antal hyresgäster			
i näringsfastigheter	63	60	59

Eds ryttarklubb arbetar aktivt för att skapa ett rid- och allaktivitetshus. Klubben har löst markfrågan och bidrag söks på fler håll. Kommunen beviljade bidrag med sammanlagt 0,6 mkr.

Investeringar (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
Kommunkontor inventarier	0,1	0,0	0,1
IT-enhet inventarier	0,3	0,1	0,2
Inventarier AME/skogslag	0,1	0,0	0,1
Skogslag inventarier	0,1	0,0	0,1
Ekonomisystem Dalsland	0,2	0,1	0,1
Ed 1:34 f d Kentruck förv.	0,1	0,1	0,0
Ed 1:34 åtgärder ks beslut	0,3	0,0	0,3
Räddningstjänst fordon	0,5	0,0	0,5
Fiberkabel Utv center m fl	0,6	0,6	0,0
Summa	2,2	0,8	1,3
Ombud till 2008			1,3

Investeringsbudget

Årets överskott uppgår till 1,3 mkr. Det förs som vanligt vidare till nästa budgetår. Räddningstjänsten sparar ihop till ett mer omfattande byte av fordon.

Framtid

Över 100 nya arbetstillfällen tillkommer under 2008. Det ställer stora krav på både kommun och privata aktörer att bygga nya bostäder. Alla typer av boendeformer, studentboende, seniorboende, bostadsrätter, stora lägenheter och villor, är en bristvara och måste åtgärdas de närmaste tre åren.

De första byggloven för vindkraftparken tas under året och detaljplanarbetet med stugbyprojektet vid södra Hökedalen fortsätter enligt planerna.

I Jordbrons industrihotell färdigställs en ny bowlinghall under året och minst en ny hyresgäst flyttar in i de lediga lokalerna.

Eventuellt etablerar sig några nya företag i kommunen under 2008. Seriösa samtal mellan representanter från kommunen och företagen pågår.

Den nya Älparken invid väg 164 drar till sig många besökare.

För att möta det stora behovet av planarbete förstärker kommunen byggkontoret med en heltidsarkitekt under sju månader.

Under 2008–09 genomför kommunen en stor utbildningsinsats inom området Lean Production. Projektet heter Ständiga Förbättringar i Dals-Ed. Syftet är att kommunens basverksamheter ska bli än mer kundfokuserade och ständigt försöka bli lite bättre på att tillfredsställa medborgarnas behov av service.

Under 2008 slutförs telefoniupphandling med bland annat mobil integration.

Ny upphandling av företagshälsovård pågår.

En stor satsning på 17 mkr för att utveckla Utsiktens gymnasieskola genomförs med början 2008.

Planeringen för ombyggnad och förbättring av busstation och järnvägsstation (Resecentrum) fortsätter. Objektet kostnadsberäknas till 8–9 miljoner. Det arbetas in i den kommande regionala infrastruktuplanen 2010–2020. Finansieringen beräknas kunna lösas via 50 procent statsbidrag från Vägverket. Investeringen planeras till 2011–2012.

Deluppföljning 2 av den kommunalekonomiska utjämnningen presenterades i slutet av 2007. Enligt den skulle Dals-Ed erhålla ökade utjämningsbidrag med 7 mkr, vilket motsvarar en skattekrona. Något beslut har inte fattats och kommunen avvaktar utvecklingen.

Genom nya styrprinciper och ny budgetmodell med resursfördelning blir behovet tydligt av att verksamheterna behöver anpassas till befolkning och demografi. Själva utmaningen ligger i att löpande klara en sådan anpassning.

Motorklubben anordnar årligen Monsterrace i Ed. Arrangemanget lockar ca 4 000 åskådare varje år och 30-31 augusti 2008 firar Monsterracet i Ed 20-års jubileum.

Fokusnämnden

Verksamhetsområde

Fokusnämndens uppgift är att fullgöra kommunens ansvar inom det offentliga skolväsendet för barn, ungdomar och vuxna. Det omfattar grundskola, särskola, gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning och förskoleverksamhet. Nämnden ansvarar också för svenskundervisning för invandrare, uppdragsutbildning för vuxna, ungdomsplatser och kommunala musikskolan.

Kommunens ansvar för kultur- och fritidsverksamhet hör också till nämndens uppgifter.

Årets händelser och verksamhet

Skolverket genomförde hösten 2006 utbildningsinspektioner vid kommunens pedagogiska verksamheter. En rapport lämnades våren 2007.

Arbetsmiljöverket inspekterade kommunens förskolor.

Dalslands miljökontor inspekterade fokusnämndens samtliga kök där någon form av tillagning av mat förekommer.

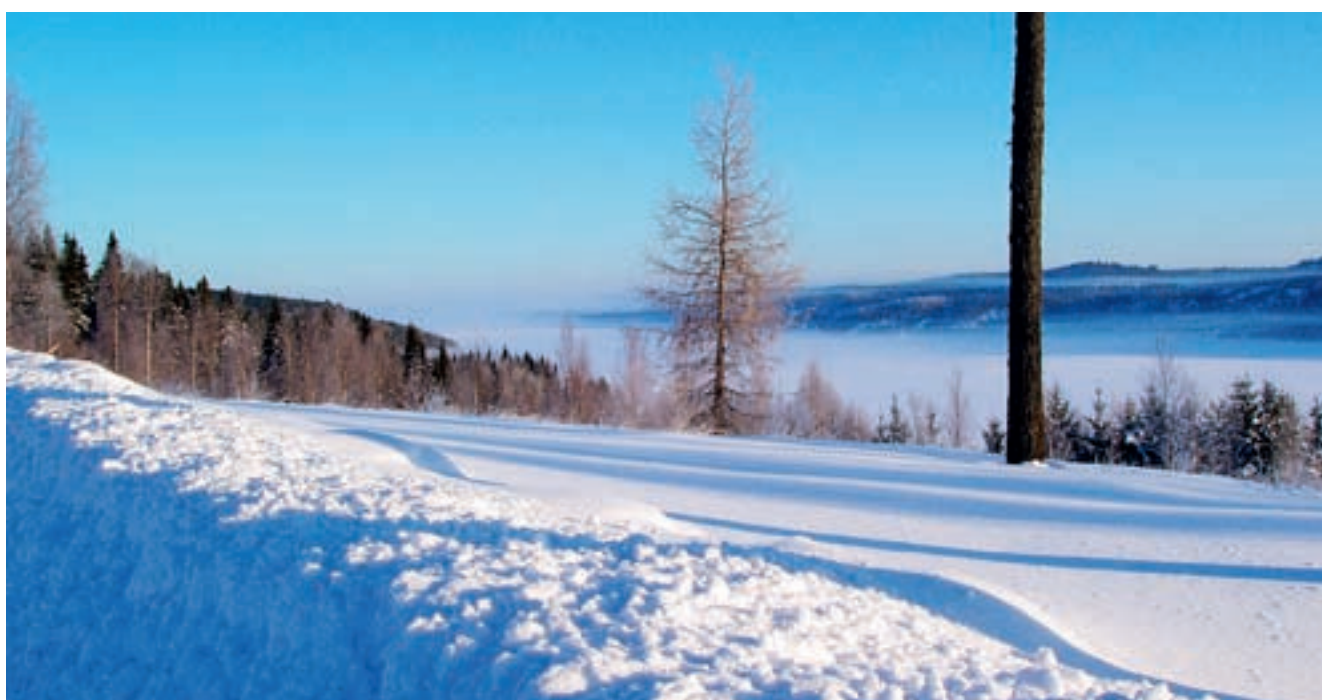
Likabehandlingsplaner upprättades för de pedagogiska verksamheterna.

Stallbackens förskola startades med en avdelning i februari och ytterligare en i augusti. Resursskolan Linden påbörjade sin verksamhet hösten 2007.

Beslut om om- och tillbyggnad av Utsiktens gymnasieskola togs under hösten 2007.

Det regionala projektet Entreprenörskap som förhållningssätt som påbörjades 2006 avslutades.

En ny förvaltningschef anställdes i september 2007.

Utsikt från Nössemarksvägen vid SYKES och Utsikten över Stora Lee.

Driftprojekt 2007

Entreprenörskap som förbättringssätt – Dals-Eds kommun har tillsammans med kommuner i Dalsland och Bohuslän deltagit i ett tvåårigt projekt (2006–2007) om entreprenörskap i skola och förskola.

KU8 (Kollegial utvärdering) – Kommunerna i norra Bohuslän, Färgelanda och Dals-Eds kommun deltar inom nätverket V8 i ett projekt för att utveckla verksamheterna i grund- och förskola. De första utvärderarna utsågs hösten 2007. Utvärderingarna påbörjas 2008.

Media samverkan Dalsland – Med hjälp av anslag från regionbiblioteket köpte Dalslandsbiblioteken in litteratur som annars skulle ha fjärlånats för sammanlagt 110 tkr. Till Dals-Eds bibliotek förvärdades 119 volymer, främst kurslitteratur på högskolenivå. Projektet innebär att biblioteksservicen till främst vuxenstudierande ökade.

UniTonInterregprojekt – Dals-Eds deltagande i EU-projektet UniTon avslutades. Projektet startades den 1 november 2005 och avslutades den 30 juni 2007. Deltagande kommuner var Strömstad, Sotenäs, Munkedal, Uddevalla, Trollhättan, Vänersborg, Lysekil, Bengtsfors, Dals-Ed, Mellerud, Åmål, Sarpsborg samt Moss. Ledare och lärare utvecklade genom projektet ett värdefullt nätverk. En stor del av kommunens elever var också delaktiga i projektet. De har tillsammans med elever från andra kommuner spelat, sjungit och dansat och därigenom fått vidgade vyer.

Fokusnämndens mål

Stabil ekonomi

► *Mål: Inom fokus skall alla verksamheter ha ett bokslut i balans.*

Totalt redovisas underskott med 0,2 mkr för 2007. Farhågor finns för att barn i behov av särskilt stöd inte får stöd i tillräcklig omfattning. Flera av förskolorna har lokaler som kräver ständiga anpassningar för att verksamheten ska fungera. Utsiktens gymnasieskola är inne i en expansionsfas vad gäller gymnasiesärskolan. Den fortsätter i ytterligare två år.

Förbättringsområden:

- Månadsuppföljningar per ansvar
- Ny modell för budget och resursfördelning

Stabil tillväxt och arbete

► *Mål: Målet är att få entreprenöriella aktiviteter att bli naturliga inslag i skolornas undervisning för att stimulera barn, ungdomar och pedagoger att bli mer "ta-sig-församma" och på så sätt på sikt kunna skapa fler framtida innovatörer och entreprenörer, allt i syfte att skapa tillväxt i samhället.*

Förskolornas personal deltog i ett projekt som bidrog till att förstärka personalens insikt om barns kreativa förmågor och uppdraget att bekräfta och stödja dem. I grundskolan arbetar man med en del entreprenörsaktiviteter. Här finns en utvecklingspotential. En stor del av undervisningen inom samtliga program vid Utsiktens gymnasieskola innebär att eleverna ägnar sig åt projekt som ofta innefattar flera ämnen och kurser.

Förbättringsområden:

- Avtal med Innovatum
- Delta i Ung Företagsamhet (UF)

	2005	2006	2007
Differens mot budget, %	0	+ 1,7	0

Svarsfrekvens enkäter

Barn/elever, %	2005	2006	2007
Snörrum	76	55	
Toppen	55	40	
Ängsvallen	48	61	
Stallbacken			
Förskolor			59
Familjedaghem	69	43	40
Fritidshem	51	53	54
Snörrumskolan år 2	91	93	93
Hagaskolan år 5	92	97	86
Hagaskolan år 8	88	91	77
Utsikten	88		94
Snitt totalt, %	75	68	70

Svarsfrekvens enkäter

Föräldrar, %	2005	2006	2007
Snörrum	77	57	
Toppen	59	51	
Ängsvallen	62	62	
Stallbacken			
Förskolor			41
Familjedaghem	68	46	57
Fritidshem	70	46	54
Snörrumskolan år 2	69	64	52
Hagaskolan år 5	56	47	59
Hagaskolan år 8	54	58	68
Utsikten	76	61	63
Snitt, %	66	53	51

Hälsa och arbetsmiljö

- ▶ *Mål: Hjälpa barn/elever att utveckla ett positivt engagemang för att leva ett sunt liv.*
- ▶ *Samtliga barn/elever skall göras medvetna om människans påverkan på vår omgivning.*

Inom förskoleverksamheten beklagar man att man inte har möjlighet att påverka vilken kost barnen serveras. Skolgården på Snörrumskolan är mycket nedsliten. Livskunskap på schemat håller på att införas, år 7 startade ht -07.

Demokrati och delaktighet

- ▶ *Mål: Barn/elever/föräldrar skall på olika sätt kunna påverka undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer.*

På Hagaskolan inleddes höstterminen 2007 med diskussioner om kursplaner, undervisning med mera mellan elever och lärare. Det är positivt att svarsfrekvensen för föräldrarna vid Hagaskolan har ökat.

Ekonomiskt utfall

Resultat (mkr)	2007	2006
Intäkter	35,6	31,6
Kostnader	-126,7	-117,7
Nettokostnader	-91,1	-86,1
Budgetavvikelse	-90,9	-87,6
Budgetavvikelse	-0,2	1,5

Drift (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
<i>Verksamhet</i>			
Administrativa enheter	2,6	2,2	0,4
Politisk verksamhet	0,3	0,3	0,0
Kulturverksamhet	3,9	3,9	0,0
Fritidsverksamhet	2,0	2,0	0,0
Förskola och barnomsorg	18,3	19,2	-0,9
Grund- och gymnasieskola	59,9	59,7	0,2
Kommunal vuxenutbildning	2,8	2,9	-0,1
Bostäder	1,1	0,9	0,2
Summa	90,9	91,1	-0,2

Investeringar (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
Flera mindre projekt	0,5	0,4	0,1
Summa	0,5	0,4	0,1

Ombud till 2008 0,1

Fokusnämnden redovisar totalt ett underskott med 0,2 mkr. Under-/överskottet i stora drag:

- +0,4 mkr rehab, psykolog och fortbildning
- 0,1 mkr ny nämnd – ny verksamhetsplan
- 0,2 mkr interkommunala avgifter förskola
- 0,3 mkr Stallbackens förskola hyror m m
- 0,2 mkr löneavtalet 2007
- 0,1 mkr bidrag/avgifter förskola/skolbarnsomsorg
- +0,8 mkr nytt skolskjutsavtal

Frågor om kvalitativa resultat och utvecklingsarbete presenteras mer djupgående i kvalitetsredovisningarna.

Centralt gemensam verksamhet fokus

I oktober 2007 formaliserades en styrgrupp (IFO, BUP, BVC och FO-KUS) för att omsätta Västbus riktlinjer i lokala riktlinjer; ”Edsbus”. En redan befintlig samverkansgrupp fick i uppdrag att ta fram ett förslag som redovisas i mars 2008. Därefter ska riktlinjerna praktiskt genomföras i verksamheterna. All personal inom fokus har fått information om detta.

Nämndverksamhet

I februari påbörjades arbetet med fokusnämndens nya verksamhetsplan.

Under året har fokusnämnden sammanträtt tolv gånger. Dess arbetsutskott sammanträdde elva gånger.

Kulturverksamhet

Allmän kulturverksamhet

Bebyggelseinventering gjordes i Töftedal. Under 2008 görs en gemensam redovisning av inventeringarna i Rölunda, Gesäter och Töftedal. Nya bidragsregler för studieförbunden beslutades.

Alla barn och ungdomar gavs tillfälle att uppleva minst två kulturella arrangemang på skoltid.

Bibliotek

Bibliotekets besöksiffror sjönk ytterligare något, medan utlåningen av media ökade. En regnig sommar bidrog till det. Brukare framförde synpunkter på öppettiderna.

En biblioteksplan arbetades fram under 2007 och färdigställs våren 2008.

Kulturskola

Kulturskolan har ansvaret för den obligatoriska musikundervisningen vid grundskolan förutom i år 1.

Kulturskolans frivilliga verksamhet vänder sig till barn och ungdomar i åldrarna 9–18 år. När barnen börjar åk 3 erbjuds alla att börja spela ett instrument. Cirka 70–75 procent brukar anmäla sig, vilket är en hög siffra jämfört med landet i övrigt. Undervisning ges i piano, keyboard, trumpet, trombon, saxofon, klarinett, tvärflöjt, gitarr, elbas, violin samt solosång och genomförs under skoltid. Det stora flertalet elever erbjuds att vara med i orkestrar och körer. All kör- och orkesterundervisning äger rum efter skolans slut.

Den frivilliga dansundervisningen är mycket populär, främst bland flickor. Antalet dans elever steg under hösten till 72 elever.

Kulturskolan ger inte längre någon undervisning i bild eller drama.

	2007	2006	2005
Svea Bio			
Antal biobesök/år	3 941	4 822	4 269
Antal biobesök/förest	62	65	54
Antal förest	64	74	79
Studieförbund			
Antal studietim. i bidragsunderlag	3 956	2 932	3 547
Kommunbidrag kr/inv			
Dals-Ed	34,44	33,93	33,87
Västra Götaland	44,98	45,13	45,03

	2007	2006	2005
Bibliotek			
Öppethållande (antal tim/v)	27	27	35
Andel brukare som är nöjda /ganska nöjda med öppettiderna (%)	*	48	91
Besökare på huvudbiblioteket (besök)	38 510	39 919	47 091
Utlåning på huvudbiblioteket (exemplar)	45 616	42 389	42 397
Aktiva låntagare (antal personer)	1 945	1 958	*
Antal bokningar av datorer	3 327	*	*

* Statistik saknas

Nyckeltal – Kulturskola

Totalt antal inskrivna elever	171
Andel av elever åk 3–9, %	40
Antal musikelever	145
Antal danselever	72
Antal elever i kö	24
Andel elever som framträtt inför publik, %	65

- *Mål: Kulturskolans verksamhet ska utgöra ett komplement till den obligatoriska skolan. Ambitionen är att ge eleverna kunskaper i aktivt kulturliv och utveckla denna färdighet så att kultur blir en meningsfull och stimulerande del av deras fortsatta liv.*

Målbeskrivningen kännetecknar det dagliga arbetet vid kulturskolan. Man strävar hela tiden efter att bli bättre genom att prova nya pedagogiska grepp. Eleverna får själva vara med och påverka studiernas inriktning.

- *Mål: Alla elever i åk 3–9 som så önskar ska beredas plats i Kulturskolan. Gymnasieelever och vuxna kan få undervisning i mån av plats.*

Kulturskolan lever inte upp till målet. Under flera år har man haft kö till gitarr och trummor på cirka 25–30 elever. Kön för trumspel utvecklades eftersom kulturskolan inte längre har resurser för att bedriva undervisning på trummor.

- *Mål: Alla elever ska minst 1 gång per läsår ges möjlighet att spela inför publik.*

Mål är inte helt uppfyllt. Alla elever blev inte erbjudna att spela för publik. Det handlar främst om ett antal piano-, keyboard- och gitarrelever. En del elever vill inte spela för andra, trots att de kan vara duktiga på sina instrument. Ett mål 2008 är att skapa konserttillfällen där fler elever kan få möjlighet att framträda.

- *Mål: Alla elever som så önskar ska om möjligt kunna få spela tillsammans i grupp.*

Målet är uppfyllt i stora delar. Av praktiska skäl går det dock inte att låta piano- och keyboardelever spela i grupper eller orkestrar. En del elever vill heller inte spela tillsammans med andra utan vill musicera ensamma.

	2007	2006	2005
Föreningar			
Antalet redov ungdomsaktiviteter	2 708	3 060	2 830
Antal föreningar som fått aktivitetsstöd	16	18	19
Bidrag kr/redovisad aktivitet	42,10	37,26	40,28
Simskola			
Antal deltagare i simundervisning	50	82	99
Antal sålda simmärken	251	527	577

Fritidsverksamhet

Allmän fritidsverksamhet

Ledarutbildningsbidraget utnyttjades i mycket liten omfattning. Föreningarna får allt svårare att rekrytera nya ledare.

Idrotts- och fritidsanläggningar

Ett utbrott av badklåda innebar många återbud till simskoleundervisningen i Lilla Le.

Föreningarnas behov av lokaler och anläggningar inventerades. Brukshundsklubben och Rölunda IF etablerade ett nära samarbete och använder Bölevallen gemensamt. Första steget mot ett ridhus togs. Eds Ryttarsällskap köpte ett markområde för ändamålet. Föreningen sökte bidrag hos bland andra Boverket för att uppföra byggnaden.

Ungdomsgård

Under hösten genomfördes möten med fritidsledare från Åmål, Bengtsfors och Mellerud för att utbyta erfarenheter och etablera samarbete. Personalen genomgick Anticimex utbildning i livsmedelshandling och hygien. Under hösten arrangerades sminkkurser, skytte, två discon varav ett i samarbete med Hagaskolan, en filmkväll i samarbete med kultur och fritid, två badresor till Vattenpalatset i Vänersborg samt att en kväll i december ägnades åt pepparkaksbak

- *Mål: Ungdomsgården ska ge ungdomarna ett ökat stöd för sin fritidsverksamhet.*
- *Ungdomsgårdens verksamhet ska i första hand styras av det behov som finns hos ungdomarna, t.ex. öppettider, verksamhetsutbud m.m.*

Många ungdomar i åldrarna 12–16 år besökte ungdomsgården regelbundet i de gamla lokalerna i Aspen. Då lyckades man även att i stor utsträckning ”fånga in” ungdomar som i annat fall troligtvis dragit runt i samhället.

- *Mål: Samarbetet mellan ungdomsgården, grundskolan och gymnasiet. Utsikten ska utökas.*

Samarbetet mellan grundskolan och ungdomsgården utökades under vår och höst eftersom de båda verksamheterna har ligger nära varandra. Personalen hjälpte under perioder till vid Hagaskolan, framför allt genom att vara rastvakter. Inget samarbete med gymnasiet genomfördes under året.

Förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg

Intäkterna (bidrag, avgifter med mera) visar ett underskott. För förskola och familjedaghem räknas en heltidsplats omfatta 30 timmar och för fritidshem 15 timmar. Barnens scheman anger dock genomsnittligt placeringstid - se tabell. Kommunens taxa med dagens tre nivåer innebär att det är många 15-timmarsbarn i verksamheterna. Den nya taxan började gälla från augusti 2006.

Genomsnittlig placeringstid

- *Resultatmål: Antalet heltidsarbetare per 100 heltidsbarn ska ligga i nivå med budget.*

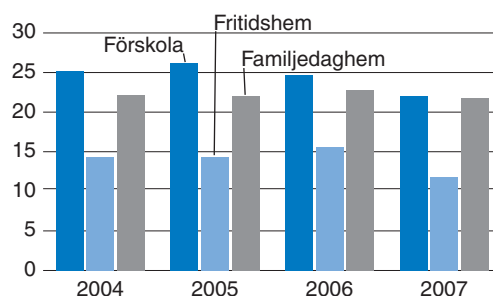
	Bokslut 2005	Bokslut 2006	Budget 2007	Bokslut 2007
Förskola (30 h)	21,3	22,4	20,8	23,8
Skolbarnsomsorg (15 h)	5,9	3,8	3,6	4,6
Familjedaghem (30 h)	19,6	22,8	19,8	22,4

Under hösten hade förskolor och familjedaghem medvetet en lägre barntäthet för att kunna bereda plats för nya barn våren 2008. Det medför att nyckeltalen blir höga, både arbetare per barn och kostnader per vistelsetimme.

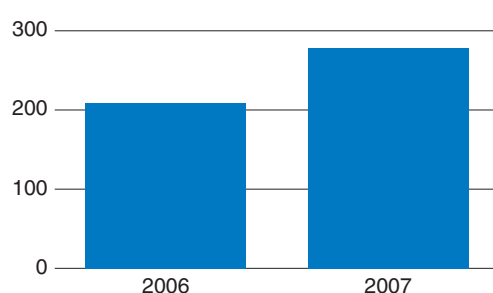
Förskolor

Stallbackens förskola startade med en avdelning i februari. Ytterligare en avdelning öppnade i maj 2007. Kostnaden för hyrorna har vida överstigit budget. Vid Stallbackens förskola pågick ständiga inskolningar under året. Inskolningstid är inte med i underlaget med placerad tid, vilket sänker genomsnittliga placeringstiden. Under 2007 har den största investeringen gjorts vid Stallbackens förskola. Utrustning till utelekplatsen kostade drygt 200 tkr.

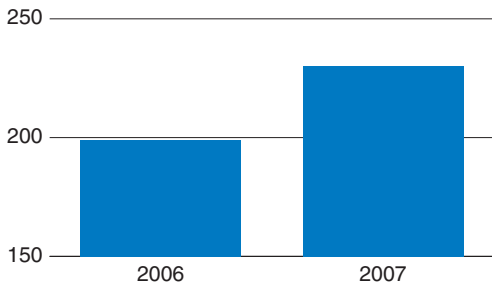
Genomsnittlig placeringstid, barnomsorg (tim/vecka)

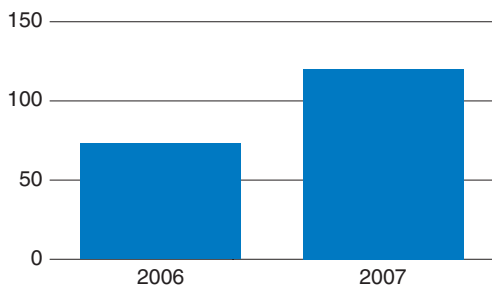
Kostnad per vistelsetimme, Förskolan (kr)

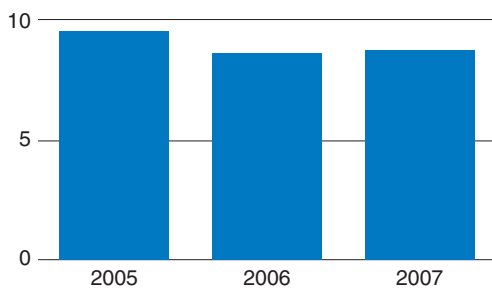
Kostnad per vistelsetimme, Familjedaghem (kr)

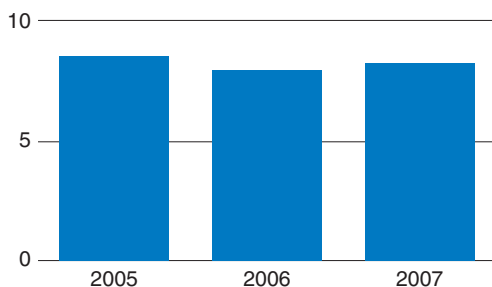
Kostnad per vistelsetimme, Fritidshem (kr)

Grundskola pedagogisk personal inkl elevass/100 elever

Grundskola undervisningspersonal/100 elever

Familjedaghem

Utfallet av 2007 års löneavtal blev högre än budgeterat. I samband med ett minskande antal dagbarnvårdare i glesbygden ökade kostnaden för interkommunala avgifter. Totalt finns i kommunen för närvarande tolv dagbarnvårdare. Närmare 25 procent av barnen i familjedaghem är fritidsbarn, vilket drar ned den genomsnittliga placeringstiden.

Skolbarnsomsorg - Fritidshem

Fritidshemsavdelningarna har många barn inskrivna och en låg personaltäthet, vilket innebär att vikarier alltid måste tas in vid personals frånvaro. Det blir en stor vikariekostnad.

En ny avdelning (Lyan) öppnades inför hösten 2007 för lite äldre barn. Under hösten tillfördes extra resurser till övriga avdelningar. Den genomsnittliga placeringstiden för dessa barn är mycket låg; mellan fem och tio timmar per vecka.

Skolväsen barn och ungdomar

Förskoleklass

Läsåret 05/06 – 2 grupper (21, 22)
 Läsåret 06/07 – 4 grupper (13, 11, 13, 12)
 Läsåret 07/08 – 4 grupper (11, 11, 12, 12)

Antalet barn minskade med tre från läsåret 06/07. Varje grupp har 0,6 tjänst, därutöver finns tillgång till halvtids språkpedagog. Personaltätheten är egentligen oförändrad per grupp.

Grundskola

► *Resultatmål 1: Eleverna i Dals-Eds kommun ska vid de nationella utvärderingarna ligga i nivå med, eller över, riksgenomsnittet.*

	Dals-Eds kommun	Riket
2003	205,6	205,4
2004	201,9	206,9
2005	213,6	206,3
2006	214,7	206,8
2007	204,0	207,3

► *Resultatmål 2: Andelen elever behöriga att söka ett nationellt gymnasieprogram ska ligga i nivå med, eller över, riksgenomsnittet.*

	Dals-Eds kommun	Riket
2003	89,2	89,9
2004	88,6	89,6
2005	93,2	89,2
2006	93,3	89,5
2007	81,8	89,1

Våren 2007 saknade 1,5 procent av eleverna i år 9 betyg i alla ämnen och andelen elever som inte nått målen i två eller flera ämnen var cirka 20 procent. Andelen elever som nått målen i alla ämnen har minskat de senaste åren. I övrigt redovisas följande:

I matematik var 9 procent inte godkända (riket 7).
I svenska var 7,6 procent inte godkända (riket 3,6).
I engelska var 10,6 procent inte godkända (riket 6,1).

Antalet grundskoleelever år 1–9 fortsätter att sjunka fram till läsåret 2011/2012, för att sedan plana ut till cirka 450 elever. Undervisningspersonal anpassas till aktuellt elevtal inför varje nytt läsår.

Grundsärskola

Inför hösten 2007 lämnade fyra elever Hagaskolan för att börja gymnasiet. Anpassning till budget genomfördes inte fullt ut.

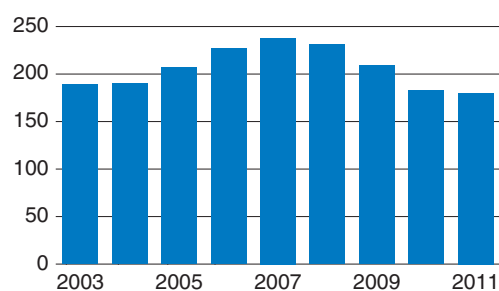
Gymnasieskola externt

Från 2006 till 2007 har den interkommunala avgiften per elev ökat från cirka 84 tkr till cirka 90 tkr, vilket motsvarar en höjning med 6 procent.

Gymnasiesärskola – externt

En elev vid en gymnasiesärskola kostar i interkommunal avgift cirka 220 tkr per läsår. Särskoleleverna har möjlighet att gå tio år i grundskola, vilket gör det svårt att budgetera kostnaden för gymnasiet.

Elevtal 2003-2011 gymnasiet

Dals-Eds gymnasium – Utsikten

Underskott med 112 tkr.

Gymnasieskolan är just nu inne i en expansiv fas som fortsätter ytterligare två år.

Turismledarprogrammet (TL) och Individuella programmet (IV) omfattade cirka 129 elever under 2007, varav cirka 40 påbörjade sin utbildning under hösten 2007.

Samtliga gemensamma kostnader för Dals-Eds gymnasium budgeteras och bokförs här.

Under året påbörjade Turismledarprogrammet arbete med att ändra på kursutbudet. Det medför dubbla kostnader under några år. Även personalkostnaderna har legat högt men justeras under 2008.

BOS-programmet och GSI har cirka 39 elever, varav 18 påbörjade sin utbildning under hösten 2007.

Överskottet skulle ha varit större; lönekostnader för assistenter samt intäkter är förda på internatet (se nedan).

Under 2007 rustades de återstående två korridorerna i Almen (TL-internatet). Alla rum är nu nyrenoverade, och samtliga möbler och garderober är nya. Det är åtgärder som i hög grad höjer programmets konkurrenskraft. Under de kommande åren ska endast smärre investeringar behövas på Almen. Satsningen kostade 140 tkr.

I augusti invigdes ”Toppen II”, det nya boendet för gymnasiesärskolan. Möbler, köksutrustning med mera köptes in för 110 tkr. 12 elever flyttade in. En lika stor investering planeras för hösten 2008. Först läsåret 2009/2010 är gymnasiesärskolan fullt utbyggd med fyra fulla årskurser. Vid varje boende finns cirka 5 anställda.

Nyckeltal 2007- Vuxenutbildning

Deltagare Särvox	1 st
Deltagare Gruv	10 st
Deltagare gymnasiekurser teori	96 st
Deltagare gymnasiekurser yrkes	10 st
Deltagare SFI	30 st
Deltagare högskolekurser på distans	13 st
Totalt antal deltagare	160 st

Verksamhetspoäng:

Vår:	21 350 poäng
Höst:	15 355 poäng
Totalt	36 705 poäng

Kommunal vuxenutbildning

Antalet genomförda verksamhetspoäng motsvarar cirka 46 heltidsstudieplatser. Antalet deltagare var dock mycket högre, vilket innebär att vuxenutbildningens deltagare i stor grad studerar på deltid.

Antal högskolekurser på distans; 2 st
(Läris samt Bättre produktion)

Framtid

Fokusförvaltningen har ett antal utredningsuppdrag att påbörja och/eller slutföra:

- Utredning och beslut om lokal- och organisationsfrågor för förskola, fritidshem, förskoleklass och grundskola.
- Västbus riktlinjer ska omsättas i lokala riktlinjer i samverkan mellan fokus, IFO, BUP och primärvården. Därefter ska de föras ut i organisationen och användas.
- Ny organisation för vuxenutbildningen.
- Utvecklad samverkan för vuxenutbildningen i Dalsland utreds av Kommunalförbundet Dalsland.
- Vuxenutbildningen erbjuder högskolekurs Pedagogik A som distanskurs.
- Ta fram en fritids- och kulturplan.

Under en snar framtid ska beslut tas om nya lokaler för ungdomsgårdens verksamhet. Beslut om biblioteksplan och tillämpning av den tas under våren 2008. Utsiktens gymnasieskola ska byggas till. Arbetet sätter igång under 2008.

En så kallad lärplattform inrättas under 2008 för att utveckla kommunikationen med bland andra föräldrar.

Läraryftet, en statlig satsning på kompetensutveckling för lärare, startas ht -08. Rektor på Hagaskolan genomför den statliga rektorsutbildningen.

Ett förbättringsarbete ska göras genom tydliga kopplingar mellan kvalitetsredovisning (förbättringsområden), verksamhetsplan (mål) och arbetsplan (åtgärder). Där ingår även en översyn av förvaltningens rutiner och dokument med förenklingar och förbättringar. Arbetet ska också klargöra vad den resursmodell som kommunen använder sig innebär för fokusnämndens möjligheter att bedriva verksamhet.

Servicenämnden

Verksamhetsbeskrivning

Servicenämnden i Dals-Eds kommun hanterar de traditionellt tekniska verksamheterna såsom markförvaltning, parker, gator, renhållning, VA-försörjning och fastigheter och har även ansvaret för en sammanslagen organisation inom städ och kost. Samordning och verkställande av kommunens byggnads- och anläggningsprojekt ligger också på servicenämnden.

Årets händelser och verksamhet

Nämndens två prioriterade arbetsområden under året var samordning av GS-, fastighets- och VA-personal samt energifrågorna.

Edshus AB köper från 1 januari 2007 sin fastighetsskötsel på entreprenad av servicenämnden som samtidigt tog över Edshus yttre personal. Arbetet med samordningen beräknas fortsätta framöver.

Nämnden inledde ett omfattande arbete med att få ner energiförbrukningen. Det leder till ökade krav på investeringar framöver. De flesta betalar sig dock på relativt kort tid.

Under året har serviceförvaltningen haft fem–sex plustjänster till-satta. De skapade ett stort mervärde för verksamheterna.

Under året anställdes en städledare på halvtid för att avlasta kost- och städchefen.

Servicenämnden förvaltade under året Jordbrons företagshotell, där omfattande underhållsarbeten utfördes.

Nämnden färdigställde också en ny gata på Torps industriområde för kommande nyetableringar.

Om- och tillbyggnaden av nytt kök på Snörrumskolan avslutades. Etapp ett av tre för ny ute- och lekmiljö färdigställdes.

Inom VA-verksamheten byggdes vattenverk Kasen om, med byte av filter med mera.

Servicenämndens mål

Övergripande mål

Stabil ekonomi i balans

► *Mål 1 Servicenämndens anställda ska vara, samt känna sig, delaktiga i det ekonomiska arbetet.*

► *Resultat 1 Budgetarbetet ska vara en stående punkt på alla arbetsplatsträffar.*

Utfall 07: Upplevs uppfyllt.

Stabil tillväxt och arbete

► *Mål 1 Servicenämndens verksamheter ska upplevas som bra, effektiva och kompetenta av alla som kommer i kontakt med dem.*

► *Resultat 1 Våra ”kunder” ska vara nöjda med, eller kunna acceptera, den service vi erbjuder.*

Utfall 07: Ingen mätning gjordes 2007.

Hälsa och miljö

- ▶ *Mål 1 Nya fall av långtidssjukskrivningar som är arbetsrelaterade ska elimineras.*

Utfall 07: Målet uppfylldes.

- ▶ *Mål 2 VA-verksamheten ska producera renvatten och rena spillvatten till en sådan mängd och kvalitet att hygieniska och miljömässiga krav uppnås under alla tider och situationer.*

Utfall 07: Målet uppfylldes.

Demokrati och delaktighet

- ▶ *Mål 1 Servicenämndens verksamhet ska leda till en politiskt styrd utveckling av servicen inom kommunen, så att varje verksamhet inom ansvarsområdet drivs med ett optimalt resultat och i harmoni med den allmänna politiska inriktningen i kommunen.*

- ▶ *Resultat 1 Nämndens beslut ska fattas i politiskt samförstånd samt vara väl förankrade och accepterade av de parter beslutet berör.*

Utfall 07: Målet uppfylldes.

Verksamhetsmål

VA-verksamhet

Vision

VA-verksamheten ska producera renvatten och rena spillvatten till en sådan mängd och kvalitet att hygieniska och miljömässiga krav uppnås under alla tider och situationer.

- ▶ *Mål 1 Allt dricksvatten ska ligga inom Livsmedelsverkets hygieniska, tekniska och miljömässiga gränsvärden.*

- ▶ *Resultat 1 Målet ska uppfyllas till 100 procent.*

Utfall 07: Målet uppfylldes.

- ▶ *Resultat 2 Inläckaget på spillvattennätet skall vara maximalt 25 procent av det vatten som går till reningsverket.*

Utfall 07: Målet uppfylldes.

Kostverksamheten

Vision

Alla som betjänas av kostverksamheten ska uppfatta maten som god och prisvärd. Maten ska vara varierad och näringsriktigt sammansatt.

Inom äldreomsorg och barnomsorg/skola ska verksamheten tjäna som en bra pedagogisk miljö för att odla matkultur och matvanor.

- ▶ *Mål 1 Kostverksamhetens nyttjare ska vara nöjda med maten och matmiljön.*

- ▶ *Resultat 1 Andelen ätande som är nöjda med maten och matmiljön ska inom varje verksamhet vara minst 85 procent.*

Utfall 07: Ingen mätning gjordes 2007.

- ▶ *Resultat 2 Skollunchen ska erbjuda eleverna en tredjedel av dagens näringsbehov enligt SNR (svensk näringsrekommendation).*

Utfall 07: Målet uppfylldes.

Ekonomiskt utfall

Drift (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
<i>Verksamhet</i>			
Kommungem. verksamhet	0,3	0,0	0,3
Politisk verksamhet	0,3	0,2	0,0
Infrastruktur och skydd	2,7	3,1	-0,4
Fritid och kultur	0,2	0,4	-0,2
Pedagogisk verksamhet	5,0	5,4	-0,4
Vård och omsorg	2,9	2,6	0,3
Särsk. riktade verksamheter	0,0	0,4	-0,4
Affärsverksamhet	2,2	1,0	1,2
Finansiering	-0,2	0,0	-0,2
Summa	13,4	13,1	0,3

Resultat (mkr)	2007	2006
Intäkter	45,0	41,3
Kostnader	-58,1	-53,7
Nettokostnader	-13,1	-12,4
Budgetram	-13,4	-12,4
Budgetavvikelse	0,3	0,0

Utfallet för nämndens budgetansvariga ligger även detta år väl i linje med budget.

Kost- och städverksamheten lämnar ett överskott med drygt 0,4 mkr, vilket tillsammans med förbättrat utfall för renhållningsverksamheten är den huvudsakliga anledningen till årets budgetöverskott.

Det varma vädret höll nere energiförbrukningen och kostnaderna för snöröjning.

Kommunens totala nettokostnad för VA-verksamheten uppgår till 27 tkr, vilket innebär att kostnadstäckningen är 99,5 procent.

Terassparken med Lilla Lee i bakgrunden.

Investeringar (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
GS inventarier	0,3	0,5	0,3
Beläggning gata	0,5	0,4	0,1
Lekplatser	0,1	0,1	-0,1
Anslutning serviser VA	0,3	0,0	0,3
Översiktlig proj VA	0,1	0,0	0,1
Ledningskartverk	0,1	0,0	0,1
Vattenmätare VA	0,1	0,1	0,0
Filter VA-verk	1,6	1,3	0,2
Reservvattentäkt Eds tätort	0,1	0,2	-0,1
Klassrum Hagaskolan	0,1	0,1	0,0
Mattor Hagaskolan	0,2	0,1	0,1
Golv idrottshall	0,1	0,2	0,0
Skolgård Hagaskolan	0,2	0,2	0,0
Fasad fönster FA Hagaskolan	0,2	0,1	0,0
Fasad Snörrumskolan	0,1	0,1	0,0
Matta huvudbyggnad Utsikten	0,1	0,0	0,1
Köksinventarier	0,3	0,2	0,1
Inventarier städ	0,2	0,1	0,1
Låssystem fastigheter	0,1	0,0	0,0
Objektsreserv servicenämnden	0,2	0,0	0,2
VA och mark	-0,3	-0,2	-0,1
Slamtransportör Brattesta	0,1	0,0	0,1
Takomläggning Hagaskolan	0,2	0,2	0,0
Kök Snörrum ombyggnad	0,1	0,0	0,0
Matta Snörrumskolan	0,2	0,1	0,0
Onsön beläggning	0,3	0,2	0,1
Orrvägen etablering	0,1	0,0	0,1
Proj väg Handelscentrum	0,0	0,1	-0,1
Uppvärm anl Utsikten	0,4	0,4	0,0
Nössemark proj VA	0,5	0,4	0,1
Brattesta slampump	0,1	0,0	0,1
Håbol ren verk uppgradering	0,3	0,0	0,3
Kök Snörrum ombyggnad	1,0	1,2	-0,2
Snörrumskolan lekplats	0,7	0,9	-0,3
Utsikten fasader	0,2	0,2	0,0

Investeringar (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
Utsikten tak	0,3	0,1	0,1
Utv center fasader	0,1	0,1	0,0
Artinova tillbyggnad	0,0	0,2	-0,2
Vattenverk personalingång	0,2	0,0	0,2
Nössemark ledningsrätt	0,1	0,0	0,1
Eyecatcher info pelare	0,1	0,0	0,1
Gatljus lampor	0,3	0,0	0,3
Kommunhus toa och hiss	0,2	0,2	0,0
Håbol tryckstegringsstation	0,1	0,0	0,1
Lock inkl skruv och biosteg	0,2	0,0	0,2
Förvaringsrum reservel	0,1	0,1	0,0
Proj Jordbron ind område	0,2	0,0	0,1
Tak f d E-Modul	1,0	0,4	0,6
Edsgärdet ombyggnad	3,0	0,0	3,0
Trafikterminal	0,2	0,0	0,2
VA Edsbräckan	0,3	0,2	0,0
Tillbyggnad SBAB ED 1:96	1,2	1,2	0,0
Byte tak/fasad Jordbron företags- hotell	1,7	1,7	0,0
Gata Torp	0,6	0,7	-0,1
Ny bowlinghall Jordbron	2,7	0,0	2,7
Bowlingbanor Jordbron	2,3	0,0	2,3
Almen samt om- och tillb D H			
Utsikten	1,6	0,2	1,4
Arkiv kommunhus utbyggnad	0,1	0,1	0,0
Digital-TV	0,3	0,3	0,0
GC-väg Bergslätt	0,3	0,1	0,2
Övrigt	0,2	0,0	0,2
Summa	25,4	13,1	12,4
Ombud till 2008			12,3

Servicenämnden hanterade ett stort antal projekt under året. Mängden projekt är på uppåtgående då kommunen verkar befinna sig i en positiv utvecklingsfas.

Nyckeltal

Serviceämnden	2007	2006	2005
Administration			
Antal diariéförda ärenden	203	114	135
Antal protokollförda ärenden serviceämnden	147	104	146
Avfall			
Självfinansieringsgrad renhållning	117	109	100
<i>Återställning Deponi Onsön – återbetalning 3 mkr</i>			
<i>Återbetalning ska ske med minst 0,3 mkr per år</i>			
Antal abonnenter hushållssopor veckohämtning	101	97	97
Antal abonnenter hushållssopor 14 d hämtning	1 419	1 483	1 478
Antal abonnenter hushållssopor 4 v hämtning	276	270	263
Antal abonnenter hushållssopor 12 v hämtning	141	150	157
Antal abonnenter fritidshus 14 d hämtning maj-sep	280	281	296
Antal abonnenter fritidshus månadshämtning	194	197	205
Antal ton hushållssopor	1 185	1 076	1 073
Antal ton deponi	329	341	359
Antal ton förbränning	1 693	1 650	1 609
Antal ton slam	588	602	681
Kostverksamheten			
Totalkostnad exkl kapitaltjänstkostnad i mkr	9,3	9,1	9,0
Totalt antal portioner	372 773	373 020	390 397
Genomsnittlig kostnad per portion i kr	25	24	23
VA-verken			
Nettokostnad mkr	0	0,1	-0,1
Bruttokostnad mkr	6,7	6,5	6,2
Självfinansieringsgrad i %	99	97	100
Producerad mängd vatten t m ³	218	235	291
Debiterad mängd vatten t m ³	192	197	218
Ej debiterad mängd i %	12	16	26
Inkommande vatten reningsverk Brattesta t m ³	298	282	275
Inkommande vatten i % av produktion	136	120	94
Uppkommen slammängd m ³	588	602	681
Gator			
Totalt antal belagd/underhållen yta i m ²	3 960	4 110	6 325
Totalkostnad exkl adm tkr	230	258	373
Genomsnittlig kostnad per kr/m ²	58	62	59

Framtiden

Stora kommande utmaningar är:

- Om- och tillbyggnad av gymnasieskolan Utsikten.
- Ombyggnad av Jordbrons företagshotell för bland annat bowling.
- Ombyggnad av demensboendet på Edsgärdet.
- Ny reservvattentäkt för Ed.
- Energideklarationer samt energieffektivisering.

Införande av ”Ständiga förbättringar i Dals-Ed”, ett projekt i LEAN-anda.

Socialnämnden

Verksamhetsområde

Socialnämndens verksamhetsområden är:

- individ- och familjeomsorg
- äldreomsorg
- hälso- och sjukvård
- handikappomsorg
- psykiatriska stödverksamheten

Inom individ- och familjeomsorgen hanteras frågor enligt socialtjänstlagen. Lagen hanterar barn och ungdom samt vård enligt LVU och frågor om försörjningsstöd och boendefrågor.

Äldreomsorgen omfattas av Edsgärdet och Hagalid som är kommunens särskilda boenden.

Hemvårdsinsatserna består av omvårdnads- och serviceinsatser, ledsagning och social samvaro i hemmet.

Hemsjukvården i kommunen har ansvar att ge sjukvårdsinsatser upp till nivån sjuksköterska, arbetsterapeut och sjukgymnast.

Kommunrehab har ansvar för förflyttningshjälpmedel för ovanstående målgrupp. Underlag för bostadsanpassning görs av arbetsterapeut.

Verksamheten inom handikappomsorgen omfattar gruppboenden Timmergården. Även satellitboende, daglig verksamhet, personlig assistans, kontaktpersoner, avlösarservice samt ledsagarservice ingår.

Årets händelser och verksamhet

Individ- och familjeomsorgen

Under slutet av år 2007 påbörjades en organisationsöversyn för att man ska se om det går att få ett jämnare flöde i verksamheten. Samverkan inom ramen för finansiell samordning (FINSAM) gjorde att enheten under år 2007 kunde få fler personer i sysselsättning. Tack vare det minskade kostnaderna för försörjningsstöd. De flesta i personalen gick under året en utbildning i familjeterapi.

Äldreomsorgen

Målet för verksamheten är att skapa trygghet för den enskilde individen och ge vård och service utifrån den enskildes behov, inom ramen för socialtjänstlagen (SoL). Socialnämnden fick stimulansmedel från regeringen för två olika projekt inriktade på socialt innehåll och kost. För pengarna kunde enheten projektanställa två måltidsvärdinnor. Från regionens hälso- och sjukvårdsnämnd fick äldreomsorgen medel till ett samverkansprojekt med primärvården för de demenssjuka. Arbetet på kommunrehab utgår från en handlingsplan där det framgår vem som ansvarar för vad som ska göras och när. För att hålla personalen informerad om nya arbetssätt och för att vidareutveckla personalgrupper anordnades ett antal utbildningar. Bemötande och etik togs upp och en utbildning i ätgärdje erbjöds. Samtlig personal fick utbildning i för-

Serviceboendet Linden vid Storgatan i Ed.

flyttningsteknik. En arbetsgrupp planerade en ombyggnad av Edsgärdet för att få fastigheten bättre anpassad till ett särskilt boende. En demenssköterska utbildade arbetsgrupper i demensfrågor.

Flera i personalen utbildades till undersköterskor under 2007.

Handikappomsorgen

Verksamheten styrs av lagen om stöd och service (LSS) till vissa funktionshindrade. De grundläggande principerna i lagen är självbestämmande, inflytande, delaktighet, kontinuitet och helhetssyn. Under året tillkom fler beviljade insatser: avlösarservice, familjehem för en person, boende med särskild service för tre personer och korttidsvistelse för två personer. Under året iordningställde dagverksamheten i Hagalids lokal ett sinnenas rum. Det är till stor glädje för brukare som behöver avkoppling och stimulans. Handikappomsorgen har ett gruppboende och tre satellitboenden.

Anhörigstöd och frivilligverksamheten

Anhöriga (närstående) och frivilligorganisationer ses som viktiga resurser i den dagliga verksamheten. Socialnämnden i Dals-Ed fick medel från länsstyrelsen för att utveckla verksamheten. Alla personer över 80 år erbjuds hembesök där de får information om vad kommunen har att erbjuda och om olika verksamheter, mötesplatser, hjälpmedel, hemvård och så vidare.

Utveckling Socialtjänsten i Dalsland (USD) är ett samarbetsorgan mellan socialtjänsterna i Dalsland.

Under 2007 pågick ett samarbetsprojekt inom ramen för Kompetensstegen, projektet Genombrott i Dalsland, där Edsgärdets särskilda boende var delaktigt. Socialtjänsten deltog även i ett Miltonprojekt, där syftet är samverkan mellan de olika instanser som arbetar kring personer med psykiska funktionshinder. Under 2007 satsade flera av Dalslandskommunerna på verktyget Kostnad Per Brukare (KPB) för att på ett likvärdigt och tydligare vis kunna följa kostnaderna i de olika verksamhetsområdena. Dalslandskommunerna har en gemensam alkoholhandläggare. Handläggning, tillsyn och uppföljning sker i alkohol- och tobaksfrågor enligt alkohollagen.

Personliga ombud (PO) anställdes i januari 2007 under USD. Två heltidstjänster arbetar som PO. Verksamheten finansieras till större delen med särskilt riktat statsbidrag, resterande kostnader bidrar kommunerna med solidariskt. Fram till den 1 november 2007 hade ombuden över 30 klientkontakter. Exempel på övriga frågor som aktualiserats under året i USD är frågan om ensamkommande flyktingbarn/unga vuxna och vägledande bestämmelser för ekonomiskt bistånd.

Socialnämndens mål

Övergripande mål

Stabil ekonomi i balans

- ▶ *Mål 1 Socialnämndens anställda ska vara, samt känna sig, delaktiga i det ekonomiska arbetet.*
- ▶ *Resultat 1 Budgetarbetet ska vara en stående punkt på alla arbetsplatsträffar.*

Utfall:

Arbetet bröts ner till ledningsnivå under 2007 och till övriga arbetsgrupper. Att personalgrupperna är medvetna om den ekonomiska situationen är en naturlig del i arbetet.

Målet med ekonomi i balans är uppfyllt.

Stabil tillväxt och arbete

► *Mål 1 Socialnämndens verksamhet ska upplevas som god och säker, för dem vi är till för. Med kompetent personal som känner sig delaktig i verksamheten. Detta gör oss till en attraktiv kommun.*

► *Resultat 1 Våra vårdtagare, deltagare och sökande ska känna sig nöjda med den service vi erbjuder.*

Utfall:

Två klagomål på verksamheten inkom under 2007. De mottogs och bearbetades.

Hälsa och miljö

► *Mål 1 Socialnämndens sjuktal ska halveras vid 2007 års utgång i förhållande till mätning 2003, motsvarande 8,2 %.*

► *Resultat 1*

Sjuktalet redovisas i bokslutet 2007 till 12,09 %.

Utfall:

Av sjukskrivningarna 2007 bestod 84 % av långtidssjukskrivningar (60 dagar eller mer).

Orsakerna till det höga antalet sjukskrivningar är bland annat stress och hög medelålder i personalstyrkan.

Målet är inte uppfyllt.

Demokrati och delaktighet

► *Mål 1 Socialnämnden ska vara lyhörd för kommuninvånarnas synpunkter.*

► *Resultat 1 Nämndens beslut ska kommuniceras med de parter besluten berör.*

Utfall:

När det gäller personalfrågor kommuniceras dessa på APT samt MBL-förhandlas med de fackliga representanterna.

Förvaltningen har återkommande möten med pensionärsorganisationerna och handikapprådet.

Målet är uppfyllt.

Verksamhetsmål

Äldreomsorg

Vision

Socialnämnden ska ge den enskilde vård och omsorg i överensstämmelse med gällande lagstiftning. Verksamheterna ska utformas så att den enskildes, över tid varierande, behov kan tillgodoses. Därvid ska särskilt beaktas de övergripande målen.

Äldre ska åldras i trygghet och med bibehållet oberoende.

Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag.

Äldre ska bemötas med respekt.

Äldre ska ha tillgång till god vård och omsorg.

Särskilda boendet Edsgården

► *Mål 1 Kommunen ska ha platser i särskilda boenden som kan svara upp mot fattade biståndsbeslut.*

► *Resultat 1 Antalet platser i särskilda boenden ska uppgå till minst 77 stycken inklusive avlastningsplatser.*

Utfall:

Målet är uppfyllt. Antal platser uppgick under året till 77.

► *Resultat 2 Ingen person med erhållet biståndsbeslut till plats i särskilt boende ska behöva vänta längre än tre månader på erhållande av plats.*

Utfall:

Målet är uppfyllt.

► *Mål 2 Alla som bor i ordinärt boende och har hemvårdsinsatser ska kunna erhålla sådan under hela dygnet.*

► *Resultat 1 Ingen person med erhållet biståndsbeslut till hemvård ska behöva vänta längre än 14 dagar innan beslut är verkställt.*

Utfall:

Målet är uppfyllt.

► *Resultat 2 Uppsökande verksamhet ska bedrivas med 110 besök per år.*

Utfall:

Målet är uppfyllt.

Individ- och familjeomsorg

Vision

Socialtjänstens ska aktivt verka för att människor stimuleras att i sitt vardags- och arbetsliv ta socialt ansvar för att förebygga och bryta isolering, passivitet och missbruk. Socialtjänsten ska främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning. Barnets bästa ska sättas i centrum vid alla åtgärder som rör barn. Insatserna ska inriktas mot att stödja och utveckla vuxna i deras roll.

► *Mål Kommunen ska ha en organisation med inriktning på förebyggande arbete.*

► *Resultat 1 Antal placeringsdygn barn/vuxna hem ska understiga 150 dygn per år.*

Utfall:

Målet är inte uppfyllt.

► *Resultat 2 Kommunen ska erbjuda föräldrar att delta i familjecentral.*

Utfall:

Målet är uppfyllt eftersom familjecentral finns att tillgå.

Resultat (mkr)	2007	2006
Intäkter	29,1	27,1
Kostnader	105,3	101,4
Nettokostnader	-76,2	-74,3
Budgetram	76,5	75,4
Budgetavvikelse	0,3	1,1

Drift (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
<i>Verksamhet</i>			
Politisk verksamhet	0,4	0,5	-0,1
Äldre- och handikappoms.	56,3	55,3	1,0
Individ- och familjeomsorg	11,3	11,0	0,3
Förvalt.n.gem. verksamhet	8,4	9,2	-0,8
FINSAM och plusjobb	0,1	0,3	-0,2
Övrigt	0,0	-0,1	0,1
Summa	76,5	76,2	0,3

Investeringar (mkr)	Budget	Utfall	Avvik
Socialkontor inv	1,0	0,3	0,7
Sängar särsk. boenden	0,1	0,2	-0,1
Kostn. per brukare/sys	0,0	0,1	-0,1
Övrigt	0,1	0,1	0,0
Summa	1,2	0,7	0,5
Ombud till 2008			0,5

Ekonomiskt utfall

Socialnämnden lämnar ett överskott om 0,3 mkr 2007. Det beror till stor del på det extra anslaget om cirka 3 mkr som skulle täcka ökade kostnader för institutionsplaceringar. Kommentarer angående det ekonomiska utfallet ges nedan per verksamhetsgren. Endast grenar som skiljer sig markant från budget kommenteras.

Politisk verksamhet

Lönekostnaderna för socialnämnden översteg budget eftersom det var fler sammanträden än planerat. Behovet av sammanträden ökade på grund av ett ökat antal placeringsbeslut och att ärenden som arbetsutskottet tidigare hade delegation på nu ligger under nämnden.

Vård och omsorg av äldre och funktionshindrade

Verksamhetsgrenen lämnar totalt ett överskott om 950 tkr. Det kommer i första hand från LSS, hemvården och kommunrehab. Hagalid lämnade ett underskott om 200 tkr, vilket beror på högre lönekostnader i samband med införandet av 3-3-schemat. Differenserna härstammar i huvudsak från lönekostnader.

Individ- och familjeomsorg

Överskottet kommer från försörjningsstöd som har haft en glädjande utveckling under flera år. Utvecklingen beror på bland annat en positiv arbetsmarknad samt samverkan i projektet FINSAM.

Behovet av institutionsplaceringar var högt och efter ansökan beviljades socialnämnden ett tilläggsanslag med 3,2 mkr av kommunfullmäktige under våren. Det var avgörande för nämndens möjligheter att hålla budget.

Förvaltningsgemensamma verksamheter

Lönekostnaderna för sjuksköterskor blev högre än budgeterat. Ett projekt för säker it-hantering i verksamheten startade.

FINSAM samt plusjobb i förvaltningen

Underskottet beror på det att plusjobbarnas kostnader inte täcks helt av statsbidragen.

Investeringsbudget

Investeringsmedlen användes till största del för programvaror. Överskottet förs över till 2008, eftersom investeringarna inte slutfördes under året.

Nyckeltal

	2007	2006	2005
Individ- och familjeomsorg			
Antal socialbidragshushåll	106	91	94
Kostnad/hushåll i kronor	15 387	23 615	25 980
Kostnad/invånare i kronor	337	439	499
Antal vård dygn vuxna missbrukare	376	172	0
Antal vård dygn barn och ungdom i familjehem	336	362	704
Antal vård dygn barn och ungdom på institution	753	418	31
Medicinskt färdigbehandlade			
Antal vård dygn/sjukhus	9	11	5
Kostnad/dygn i kronor	2 978	2 783	2 657
Vård och omsorg			
Särskilda boendeformer			
Antal vårdplatser Hagalid	29	29	29
Nettokostnad per plats inkl kap tjänst i kronor	378 150	378 000	
Antal vårdplatser (Edsgärdet)	48	48	48
Nettokostnad per plats inkl kap tjänst i kronor	474 000	461 000	482 000
Personalkostnad per plats Haglid i kronor	309 000	277 000	
Personalkostnad per plats Edsgärdet i kronor	380 000	395 000	386 000
Ordinärt boende			
Beviljade timmar (snitt per månad)	2 500	2 777	2 799
Färdtjänst			
Antal enkelresor färdtjänst	1 758	1 579	879
Genomsnittlig kostnad/resa inkl admin	389	431	618

Framtiden

Samtliga nämnder har fått i uppdrag att arbeta med Hälsa på arbetet för att lyfta arbetsmiljö och hälsa. Socialnämnden har för närvarande de högsta sjuktalen i kommunen. Sjukskrivningarna i socialnämnden var i december 12,1 procent. Genomsnittet i Dals-Eds kommunala verksamhet var 7,5 procent. I socialnämndens verksamhetsområde var sjukskrivningsciffrorna 14,5 procent för dem som är 50 år och äldre. När det gäller gruppen 30–49 år är siffran 11,9 procent. För gruppen 29 år och yngre är siffran 4,9 procent. Socialnämnden ser allvarligt på att sjukskrivningstalen ökade.

Att satsa på personal är en investering.

Inom en tioårsperiod har socialnämnden cirka 60 pensionsavgångar. Det kräver planering och nya lösningar. Samtidigt måste nämnden ta ställning till hur arbetet ska organiseras med social samvaro, frivillig- och anhörigverksamhet, uppsökande verksamhet, demenssköterska och MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) och utvecklare som söker ekonomiska bidrag som nämnden kan ta del av.

Ombyggnaden av Edsgärdet är en stor och viktig satsning för att få de ändamålsenliga lokaler som krävs för ett särskilt boende med inriktning mot demens. Länsstyrelsen har påpekat vid ett flertal tillfällen att man måste anpassa och utveckla boendet på Edsgärdet. Varje rum ska ha egen toalett och duschmöjligheter.

I så gott som hela organisationen sker dokumentationen på ett säkert sätt. IFO har precis kommit igång och är i inkörningsfasen med den nya programvaran Procapita.

Avgiftshanteringen för äldreomsorgen har precis startat och skickat ut det första underlaget för nya fakturor. Det gör arbetssättet enklare med färre personer inblandade. När det gäller hälso- och sjukvård så ska en ny programvara införskaffas 2008 för att säkerställa dokumentationen.

Nämnden ska arbeta fram tydliga och klara brukarenkäter som kan användas länge.

När det gäller personer med psykiska sjukdomar och dubbeldiagnoser måste boendestödet utvecklas. Boende med särskild service i LSS-verksamheten ökar.

När det gäller placering på institution går det inte att förutsäga behov och kostnader. Det gör att institutionsplaceringar även i framtiden kommer att vara en avgörande faktor för utfallet av nämndens ekonomi.

Dals-Eds kommuns organisation

Ordförande	Rune Forsdahl	Kommunfullmäktige
Ordförande	Torgny Arvidsson	Revision
Ordförande	Rune Forsdahl	Valberedning
Ordförande	Martin Carling	Kommunstyrelsen
Chef	Peder Koldeus	IT, kansli, ekonomi och personal Näringsliv och turism Bygg och plan (utskott) Arbetsmarknad Räddningstjänst
Ordförande	Britta Carlén	Fokusnämnden
Chef	Monika Axelsson	Förskola och fritidshem Grundskola Gymnasium Vuxenutbildning Fritid och kultur Bibliotek
Ordförande	Kennet Gustavsson	Socialnämnden
Chef	Gunilla Bengtsdotter	Individ- och familjeomsorg Äldreomsorg Handikappomsorg
Ordförande	Lars Axelsson	Servicenämnden
Chef	Claes Hellberg	Vatten och avlopp Renhållning Fastighetsskötsel Gator och parker Kost och städ Plan- och byggfrågor
Ordförande	Åke Carlsson	Valnämnden
Ordförande	Martin Carling	Edshus AB
Chef	Claes Hellberg	Bostäder och en del lokaler
Ordförande	Elisabeth Forsdahl	Dalslands miljönämnd
Chef	Hans Peter Dahlgren	

Edshus AB är ett helägt dotterbolag till kommunen.

Dalslands Miljönämnd är gemensam för Bengtsfors, Färgelanda, Mellerud och Dals-Ed.

Tre år i sammandrag

Nyckeltal

	2007	2006	2005	Riket 2006
Antal invånare 31/12	4 835	4 900	4 891	
Årets resultat i mkr	4,4	5,9	3,8	
Årets resultat per invånare i kr	910	1 211	780	1 535
Nettokostnadernas andel av skatteintäkterna i %	97	96	96	96
Finansiella kostnader i mkr	4,7	4,5	4,7	
Finansiella intäkter i mkr	1,3	1,0	0,7	
Eget kapital per invånare i kr	25 100	23 928	23 900	24 270
Soliditet (exkl pensions- skuld intjänad före 1998) i %	40	39	40	52
Tillgångar per invånare i kr Likvida medel	63 268	61 485	59 400	46 086
Låneskuld i mkr	118,2	119,5	121,5	
Låneskuld per invånare i kr	24 444	24 394	24 800	11 245
Nettoinvesteringar i mkr	15	16,8	8,5	
Nettoinvesteringar i % av skatter och statsbidrag	7	8	4	8

Skattesats

	2007	2006	2005
Kommunen	23,79	23,79	23,79
Landstinget	10,45	10,45	10,45
Begravningsavgift	0,48	0,50	0,46
Kyrkan	1,27	1,25	1,29
Totalt	35,99	35,99	35,99

Mandatfördelning

S	M	C	Fp	Kd	Mp
10	4	9	2	4	2

Till Kommunfullmäktige

CHR
080430
Q

Revisionsberättelse för år 2007

Ansvarsprovning

Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudgeten.

Vi har haft överläggningar med kommunstyrelsen och nämnderna alternativt arbetsutskott och presidier. Syfte med dessa har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om deras ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning och uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor.

Revisorerna bedömer att:

- årsbokslutet i allt väsentligt uppfyller kraven enligt den kommunala redovisningslagen
- redovisningen av mål och måluppfyllelse, beträffande verksamhetsperspektiv, utvecklas löpande numera och kommunen har kommit ytterligare framåt under 2007.
- de finansiella mål som antagits av fullmäktige utgör en god grund för vad som kan anses vara god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Dessa mål följs upp i årsbokslutet.

Vi har under år 2007 granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer verksamheten i Edshus AB.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente. Våra granskningsinsatser har utgått från en bedömning av väsentlighet och risk som sedan legat till grund för årets revisionsplan. Vi har granskat den av kommunstyrelsen överlämnade årsredovisningen som innehåller uppgifter från det kommunala aktiebolaget. Kommunens årsredovisning är i allt väsentligt upprättad i enlighet med kommunal redovisningslag.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning godkänns.

Vi tillstyrker att kommunstyrelsen och nämnderna samt de enskilda ledamöterna i dessa organ beviljas ansvarsfrihet

Granskningarnas omfattning och inriktning framgår av avlämnade rapporter samt i bifogade granskningsrapport från lekmannarevisorerna. Våra revisionsrapporter har löpande sänts till nämnder och styrelsen samt till fullmäktige.

Redogörelse

Under revisionsåret har Väsentlighets- och riskanalys framtagits vid revisionsplaneringen som har sina utgångspunkter i kommunallagen och god revisionssed. Väsentlighets- och riskanalysen är revisionsprocessens grund. Analysarbetet är en kontinuerlig process inom revisionen, med en årlig avstämning.

God ekonomisk hushållning

Under år 2004 har Riksdagen godkänt förslag om större krav på kommunerna, då det gäller redovisning av ekonomisk hushållning Kommunallagen 8 kap 1 §. Förändringen innebär bl a att kommunerna i sin budget ska ta fram särskilda mål och riktlinjer för en god ekonomisk hushållning och förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och om god ekonomisk hushållning har uppnåtts. En viktig förutsättning för att uppnå balanskravet.

Bestämmelsen om en god ekonomisk hushållning innebär att kommunen förutom en balans mellan intäkter och kostnader det vill säga balanskravet, bör ha en levande process som verkar för en sund och stabil verksamhet och ekonomi. Enligt kommunens balanskravsavstämning har ett överskott uppnåtts på 6,1 miljoner kronor.

Hearing/ Ansvarsutövandeprocessen

Genom lagstiftarens krav på årlig granskning av all verksamhet från år 2000 så har vi haft överläggningar med nämnder/ presidier/ förvaltningar/ enheter. Syftet har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om nämndernas ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning, uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor. Vi har under året träffat följande, som en del i ansvarsutövandeprocessen:

- Arbetsmarknadschefen för att höra hur man hanterar arbetslöshetssituationen, när det skett neddragningar av arbetsmarknadsåtgärder.
- Tre rektorer för att diskutera mobbning och likabehandlingsplaner samt vilka resurser och stöd det finns runt barn med behov av särskilt stöd.
- Projektledaren för införandet av nytt PA-system angående status på upphandlingsprocessen
- Kostchef och två kokerskor för att diskutera kost- och näringsfrågor, rutiner, egen kontroll mm.
- IT-avdelningen angående brandväggar, påloggningsystem, back-up, driftsäkerhetsfrågor, mm.
- Socialnämndens presidium och förvaltningschefen, som redogör för nämndens intern kontroll och arbetet med god ekonomisk hushållning.
- Enhetschefer, sjuksköterskor och undersköterskor Hagalid och Edsgärdet med utgångspunkt i rapporten Kosten och Köken.
- Focusnämndens arbetsutskott och förvaltningschef som redogör för nämndens intern kontroll och arbetet med god ekonomisk hushållning.

- Servicenämndens ledamöter och förvaltningschef som redogör för nämndens intern kontroll och arbetet med god ekonomisk hushållning.
- Planeringssekreteraren angående de nya programområdena inom EU och kollektivfrågor.
- Förbundschefen Dalslandskommunernas kommunalförbund angående deras vision och stora frågor framåt.
- Miljöchefen Dalslandskommunernas kommunalförbund angående erfarenheterna hittills av en gemensam miljönämnd.

Under året har vi utfört följande granskningar:

- Några långtidssjukskrivnas uppfattning om rehabiliteringsprocessen.
- Lägesbeskrivning av internkontrollarbetet
- Kosten och köket
- Granskning av delårsbokslutet halvåret 2007
- Årsbokslut och årsredovisning för 2007

Vi har som hjälp i vårt revisionsarbete anlitat Komrev inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB.

Ekonomiskt resultat

Kommunen uppvisar ett positivt resultat på + 4,4 miljoner kronor. Kommunens arbete med att komma till rätta med ekonomin visar sig i ett positivt resultat och kommunen har för 2007 klarat balanskravet.

Processen att utveckla och stämna av kommunfullmäktiges mål gentemot nämnderna kan förtydligas och utvecklas. Ett krav som också tydliggjorts i och med nya lagstiftningen om God ekonomisk hushållning.

Nämndernas och kommunstyrelsens styrning och kontroll

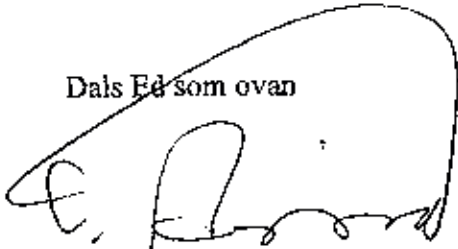
Vi kan konstatera att nämndernas och kommunstyrelsens styrning blivit mer aktiv. Däremot vill revisorerna att arbetet med den interna kontrollen i kommunstyrelsen och nämnderna intensifieras.

Under år 2007 har arbetet fortsatt med att ta fram särskilda mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning och kraven kommer framgent att bli än mer tydliga att nämnderna ska ha definierat vad god ekonomisk hushållning innebär för deras del. Det kommer således att bli betydligt viktigare att redovisa produktivitet och effektivitet, som är viktiga delar att ha med då god ekonomisk hushållning ska redovisas, vilket ställer krav på kvalitetssäkring av sifferuppgifter ur såväl ekonomi- som personaladministrativa systemet.

Övrigt

Beträffande resultatet av våra granskningar hänvisar vi till avlämnade rapporter.

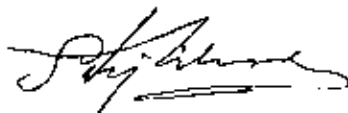
Dals Ed som ovan

Torgny Arvidsson

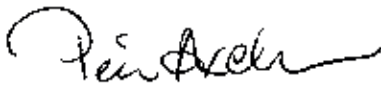
Göthe Martinsson

Stig Nilsson

Catrin Nord

Pia Axelsson

Dals-Eds kommun

Box 31, 668 21 Ed

Tel: 0534-190 00

Fax: 0534-105 50

e-post: kommun@dalsed.se